

UNIVERZITA KARLOVA
EVANGELICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Vliv školské legislativy z roku 2016 na chod ZŠ Práčská

Bakalářská práce

Jana Gregarová

Katedra pedagogiky a psychologie

Vedoucí práce:	Mgr. Michal Pařízek
Studijní program:	B7508 Sociální práce
Studijní obor:	Pastorační a sociální práce

Praha 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci s názvem „Vliv školské legislativy z roku 2016 na chod ZŠ Práčská“ napsala samostatně a výhradně s použitím uvedených pramenů.

Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna veřejnosti ke studijním účelům.

V Praze dne 2. 5. 2018

Jana Gregarová

Anotace

Bakalářská práce se zabývá problematikou současného školství. Rozebírá novou školskou legislativu a její vliv na chod základních škol, zřízených dle §16 odst. 9 školského zákona. Seznamuje s historií a vývojem speciálního školství. Upozorňuje na důležitou úlohu školních poradenských institucí, které mají zásadní význam pro stanovení podpůrných opatření a zařazování žáků do vzdělávacích institucí. Popisuje nejčastější diagnózy žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a nejdůležitější body současné školské legislativy.

Praktická část představuje ZŠ Práčská, na které byl proveden průzkum. Byla použita metoda analýzy dokumentů, pro kterou byla použita technika dlouhodobého záznamu, a kvalitativní výzkum s technikou polostrukturovaného rozhovoru. Závěrečná část práce je věnována hodnocení vlivu novely školského zákona a jejího dopadu na ZŠ Práčská.

Klíčová slova

Jednodruhové třídy, legislativa, lehké mentální postižení, podpůrná opatření, přípravná třída, spádová škola, speciálně vzdělávací potřeby, školní poradenské zařízení, ZŠ hlavního proudu.

Annotation

This bachelor work deals with problematics of Czech modern education. It describes a new scholastic legislation and its influence on the operation of a primary school, established along §16 par. 9 Education Act. This work acquaints with history and development of special education. It work highlights an important role of school advisory institutions, which have a fundamental importance for assessment of support measures and placing pupils to educational institutions. The bachelor work describes the most common diagnoses of pupils with special educational needs and the most important points of the current scholastic legislation.

The practical part of the bachelor work introduces the primary school Práčská, on which the research was made. I used a method of document analysis, for which was used a technique of long-term report, and a method of qualitative research with a technique of semi-structured interview. The final part of this work is dedicated to evaluation of the new scholastic legislation's influence and its impact on the primary school Práčská.

Keywords

Onetype classes, legislation, light mental retardation, support proceeding, preparatory class, originally school, special education needs, scholastic advisory institutions, primary school of basic stream.

Poděkování

Na tomto místě bych velice ráda poděkovala vedoucímu práce Mgr. Michalu Pařízkovi a ředitelce ZŠ Práčská, Mgr. Jaroslavě Růžičkové, za vstřícný přístup, cenné rady a odborné připomínky.

Děkuji rovněž všem svým spolupracovníkům, kteří byli ochotni se zúčastnit polostrukturovaného rozhovoru a nebáli se sdělit svůj názor.

Poděkování patří také celé mé rodině, bez jejíž trpělivosti, podpory a vytvoření zázemí by tato práce nemohla vzniknout.

Obsah

Úvod.....	1
TEORETICKÁ ČÁST	3
1. Historie a vývoj speciálního školství na území ČR	3
1.1 Vývoj speciálního školství	3
1.2 Instituce a významné osobnosti spojené s historií speciální pedagogiky	5
1.3 Stav speciálního školství po roce 1990	6
1.4 Současnost	7
2. Školská poradenská zařízení - jejich dělení a obsah.....	9
2.1 Pedagogicko-psychologická poradna (PPP).....	9
2.2 Speciálně pedagogická centra (SPC).....	11
3. Nejčastější diagnózy u žáků se SVP na ZŠ.....	14
3.1 Mentální postižení.....	14
3.2 Porucha pozornosti s hyperaktivitou a impulzivitou (ADHD)	16
3.3 Poruchy autistického spektra (PAS).....	17
3.4 Vývojová dysfázie	17
4. Legislativa.....	19
PRAKTICKÁ ČÁST.....	23
5. ZŠ Práčská	23
5.1 Vzdělávací programy	23
5.2 Školní personál.....	24
5.3 Přípravná třída (PT)	24
5.4 Školní družina (ŠD).....	25
6. METODIKA	26
6.1 Výzkumné metody	26
6.1.1 Analýza dokumentů.....	26
6.1.2 Kvalitativní výzkum.....	26
6.2 Výzkumné otázky.....	27
7. Vlastní šetření.....	29
7.1 Analýza dat dokumentů	29
7.1.1 Popis jednotlivých sloupců tabulky	29
7.1.2 Rozbor výsledků	31
7.2 Analýza rozhovorů a výsledky průzkumu	33
7.2.1 Pohled respondentů na ZŠ Práčská.....	34
7.2.2 Hodnocení školské novely a vyhlášky.....	35
7.2.3 Podrobnější pohled na legislativu.....	40
7.2.4 Odpovědi na výzkumné otázky	44
8. Závěr.....	46
Seznam užití literatury	48
Přílohy:.....	53

Úvod

Novela školského zákona, která vešla v platnost 1. září 2016, přinesla řadu zásadních změn ve vzdělávání. Významně ovlivnila chod nejen základních škol „hlavního proudu“, ale také škol zřízených dle §16 odst. 9 školského zákona. Cílem této novelizace mělo být především zefektivnění vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a možnost jejich vzdělávání na základních školách běžného typu prostřednictvím tzv. inkluzivního vzdělávání neboli inkluze.

Bakalářská práce je zaměřena na popis změny legislativy a způsobu, jakým tato změna zasáhla do chodu na ZŠ Práčská, která vzdělávala a vzdělává žáky s mentálním postižením. V této škole pracuji jako asistent pedagoga.

Cílem teoretické části této práce je představit speciální školství v ČR, jeho historii a vývoj, představit význam a roli školských poradenských zařízení a poskytnout základní přehled nejčastěji se vyskytujících diagnóz žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Dále jsem si dala za úkol popsat změny v novele školského zákona č. 85/2015 Sb. a seznámit čtenáře této práce s vyhláškou č. 27/2016 o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, a s financováním škol.

Cílem praktické části bakalářské práce je zjistit, jakým způsobem se změna školského zákona promítla do praxe ZŠ Práčská, zaměřené na vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, a zda nová legislativa může ohrozit její existenci. Z tohoto důvodu, jsem si položila hlavní výzkumnou otázku: Jaký vliv má novela školského zákona z roku 2016 na chod ZŠ Práčská? Dále jsem odpovídala na čtyři dílčí výzkumné otázky:

- Jaká zdravotní omezení a podpůrná opatření měli žáci, kteří se přišli vzdělávat na ZŠ Práčská po začátku platnosti novely školského zákona?
- Kolik žáků na základě novely školského zákona odešlo na spádovou ZŠ?
- Jaké pozitivní důsledky přináší podle dotázaných pedagogů novela školského zákona?
- Jaké negativní důsledky přináší podle dotázaných pedagogů novela školského zákona?

Praktická část nejprve představuje ZŠ Práčská. Další část je věnována rozboru výzkumných metod, analýze dokumentů a polostrukturovaných

rozhovorů. K účasti na polostrukturovaném rozhovoru byla vybrána část pedagogického sboru ZŠ Práčská. Cílem rozhovorů bylo získat názory učitelů na novelu školského zákona a s ním spojenou vyhlášku. Právě učitelé jsou ti, kteří mohou posoudit kvalitu a propracovanost legislativy, neboť denně s žáky pracují.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Historie a vývoj speciálního školství na území ČR

V roce 1774 vydala *Marie Terezie* „Všeobecný řád školní“, jehož cílem bylo poskytnout každému dítěti takové vzdělání, které odpovídá jeho původu.

Dále zde bylo uvedeno, že školní docházka je povinná, vyjma dětí slepých, které byly od povinnosti navštěvovat školu osvobozeny.

Základní školský zákon, který byl vydán roku 1869, mimo jiné stanovil osmiletou povinnou školní docházku, také dále v § 23 písm. b) předepisoval, že „Povinnosti k chození do školy veřejné zproštěny jsou na čas anebo trvanlivě – děti, ztížené neduhem duchovním nebo těžkým neduhem tělesným, jenž vadí účelu vyučovacímu anebo návštěvě školy.“¹

1.1 Vývoj speciálního školství

Kromě klasických škol vznikaly koncem 19. století i další typy školských zařízení, které byly zacílené na některé typy postižení. Ústavy vznikaly nesystematicky, především dle možností a zájmů organizací a spolků, které je zakládaly. Jako první se u nás objevovaly ústavy pro hluchoněmé, slepé a zmrzačené. Z počátku to byly ústavy sociálně charitativně zaměřené. Jednalo se o tzv. pomocné třídy, následovaly celé pomocné školy pro duševně slabší jedince. Z počátku byli do těchto škol posíláni i žáci, kteří měli problém s chováním. V těchto ústavech vznikaly první pomůcky, například Pražská tabulka pro nevidomé, posunková řeč či první záznamy zkušeností a metodické postupy pro výchovu a vzdělávání. (Kucharská et al., 2013)

Po šedesáti letech byl vydán zákon č. 86/1929 Sb., o pomocných školách, který definoval pomocné školy takto: „Pomocné školy (třídy) zřízeny jsou k tomu, aby dětem ve věku školou povinném, o nichž bylo úředně zjištěno, že se pro nedostatek duševních schopností nemohou s náležitým prospěchem vzdělávat v obecné škole, jež však jsou vzdělání schopny, poskytovaly výchovy a nejpotřebnějšího vzdělání, kterého jinak dětem pravidelně vyvinutým

¹ Dostupné on-line na: <http://www.npmk.cz/muzeum/nejcastejsi-dotazy-historie-skolstvi#zs-2>

poskytovat má obecná škola.“² Dle tohoto zákona měla mít jedna třída maximálně 20 žáků. § 6 a 7 jasně vymezoval, jaké děti mohou navštěvovat pomocné školy a jaké děti jsou této povinnosti zbaveny. Zajímavostí je, že i v rámci pomocných škol existovaly pomocné školy veřejné a pomocné školy soukromé.³ V roce 1908 v českých zemích bylo 8 pomocných tříd, v roce 1920 již 134 a v roce 1936 dokonce 379 pomocných tříd. (Kucharská et al., 2013)

V roce 1948 bylo školství sjednáno do jednotné soustavy. Došlo k likvidaci soukromých forem vyučování a školství pro vadnou mládež. Všechna zařízení pro vyučování úchylné mládeže se podle Zákona č. 95/1948 Sb./ o základní úpravě jednotného školství (tzv., školský zákon)/ nazývaly školy pro mládež vyžadující zvláštní péči a staly se státními školami. O rok později byly vydány směrnice pro jednotlivé druhy škol. (Ludvík, 1954)

Podle § 20 zákona č. 186/1960 Sb., o soustavě výchovy a vzdělávání (školský zákon) „dostává se mládeži duševně, smyslově nebo tělesně vadné, mládeži obtížně vychovatelné a mládeži umístěné v léčebných ústavech a ozdravovnách povinného základního, popřípadě i středního vzdělání a přípravy pro povolání zvláštními prostředky a metodami, které jsou přiměřené schopnostem této mládeže, a to ve školách pro mládež vyžadující zvláštní péče.“⁴

Hlavním úkolem pomocných škol bylo pozorování dětí, na základě kterého se mělo rozhodnout, zda budou zařazeny do škol pro mládež vyžadující zvláštní péči, či zda budou ze školní docházky úplně osvobozeny.

Školy pro mládež vyžadující zvláštní péči byly rozděleny do následujících skupin:

- a) zvláštní školy pro mentálně postižené a pomocné školy pro děti obtížně vzdělavatelné (obvykle u diagnostických zařízení),
- b) školy pro nedoslýchavé, děti se zbytky sluchu a hluché,
- c) školy pro slabozraké a nevidomé,
- d) školy pro tělesně postižené,

² Dostupné on-line na: [https://www.epravo.cz/vyhledavani-
aspi/?Id=4838&Section=1&IdPara=1&ParaC=2](https://www.epravo.cz/vyhledavani-
aspi/?Id=4838&Section=1&IdPara=1&ParaC=2)

³ Dostupné on-line na: <http://www.npmk.cz/muzeum/nejcastejsi-dotazy-historie-skolstvi#zs-2>

⁴ Dostupné on-line na: <http://www.npmk.cz/muzeum/nejcastejsi-dotazy-historie-skolstvi#zs-2>

- e) školy při dětských domovech (obvykle pro děti obtížně vzdělavatelné),
- f) školy při ozdravovnách a nemocničních zařízeních,
- g) školy pro děti s kombinovanými vadami.

Školy v bodech a), b), c), d) byly vždy internátní, školy ve zbylých bodech fungovaly u sociálního nebo zdravotnického zařízení. Byly zřizovány jako školy mateřské, základní a učňovské.⁵

V roce 1978 byla zavedena desetiletá povinná školní docházka na všech školách pro mládež, vyžadující zvláštní péči. Pomocné školy zůstaly osmileté. Až od září 1990 byla docházka na pomocných školách prodloužena na deset let. Dále bylo možné zřizovat pomocné třídy i při zvláštních školách a při ústavech sociální péče.⁶

1.2 Instituce a významné osobnosti spojené s historií speciální pedagogiky

V polovině 19. století byl založen *Ústav idiotů Jednoty paní sv. Anny v Praze*, později označováno jako Ernestinum. Tento ústav založil Karel Slavoj Amerling, konkrétně 17. června 1871 v Praze. Karel Slavoj Amerling praktikoval základní vzdělání svých klientů, pro které zřídil ruční a zemědělské práce, pevný režim dne, nácvik sebeobslužných činností a hygieny. (Kucharská et al., 2013)

Alois Klar v roce 1807 založil *Ústav pro slepé děti*. V roce 1832 vznikl *Ústav pro zaopatřování a zaměstnávání dospělých slepců*, tzv. Klarův ústav. Tento ústav měl za úkol začlenit slepce do pracovního procesu, resp. naučit je nějakou činnost, kterou by se pak následně mohli živit. (Renotíerová, 2006)

Další významnou osobností byl Karel Herfort, jehož zásluhou byl prosazen individuální přístup k osobám zdravotně postiženým osob a zavedení chorobopisů vycházejících z vědeckých diagnostických metod. (Valenta, 2003)

Na začátku 20. století se konaly sjezdy pro výzkum a výchovu mládeže s handicapem, o jejichž pořádání se zasloužil František Čáda. Sjezdy

⁵ Dostupné on-line na: <http://www.npmk.cz/muzeum/nejcastejsi-dotazy-historie-skolstvi#zs-2>

⁶ Dostupné on-line na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1978-63>

pořádané v letech 1909, 1911, 1913, vedly k zakládání škol a také ke zlepšení kvality života osob s mentálním postižením. (Monatová, 1998).

Začaly vznikat pomocné školy, které oproti běžným školám dokázaly vytvořit podmínky pro děti s mentálním postižením – např. přizpůsobení vzdělávacích obsahů, odlišné metody práce, pomalejší tempo.

Vydání Učebních osnov a výchovných směrnic škol úchylných dětí, roku 1928, významně usnadnilo fungování těchto zařízení. „Tento dokument mj. vymezoval určení školy pomocné (pro děti málo nadané, které nestačí na škole obecné) a zaváděl „pokračovací školy pomocné“ a „pomocné třídy ve školách pro děti hluchoněmé, nevidomé a tělesně vadné“. (Váňová, 1996)

Ustálení termínu speciální pedagogika nastalo koncem 70 let. Došlo k rozdělení na jednotlivé oblasti – pedie. Autorem byl profesor Miloš Sovák. (Slowík, 2007)

1.3 Stav speciálního školství po roce 1990

Speciální školy byly určeny žákům se speciálními vzdělávacími potřebami, kteří se nemohli vzdělávat v klasických školách. Systém speciálního školství zasahoval již do předškolního, základního a středního vzdělávání. Pro žáky bez mentálního postižení poskytovaly speciální školy vzdělání shodné s učivem na běžných školách. (Průcha, 2000)

Pro žáky s mentálním postižením bylo připraveno vzdělávání v několika stupních. V předškolním vzdělávání mohli žáci navštěvovat speciální mateřskou školou nebo speciální třídu při mateřské škole. Oproti „normální“ třídě je zde navíc např. funkce rehabilitační, diagnostická, reedukační, kompenzační. Základní vzdělávání pro jedince s mentální retardací probíhá na základní škole praktické, základní škole speciální, přípravných stupních nebo v rehabilitačních třídách. (Valenta, 2014)

Základní škola praktická (dříve zvláštní škola) byla určena pro žáky s lehkým mentálním postižením, velmi často ji navštěvovali i žáci v pásmu podprůměru nebo v hraničním pásmu, kteří se nemohli vzdělávat na základní škole. S pomocí speciálních výchovných a vzdělávacích prostředků se

pedagogové snažili dosáhnout u žáků nejvyšší úrovně znalosti a dovednosti pro zapojení do běžného života.⁷

Základní školu speciální (dříve pomocnou školu) navštěvovali žáci v pásmu střední mentální retardace. Struktura a organizace výuky byla od běžného typu škol značně odlišná. Vzdělávání těchto žáků vyžadovalo speciálně-pedagogické znalosti, odbornou péči a vhodně upravené podmínky.

Značný důraz byl kladen na individuální schopnosti a dovednosti žáků. Pro děti s těžkým mentálním postižením, které jim znemožňuje účastnit se vzdělávání na základní škole praktické či na základní škole speciální, byly zřízeny rehabilitační třídy. „Obsah výchovně vzdělávací činnosti v pomocných školách byl zaměřen na vytváření základních dovedností a návyků, které umožňovaly žákům maximální možnou míru soběstačnosti a orientace v okolním prostředí, na poskytování základních vědomostí a poznatků, odpovídajících úrovni jejich rozumových schopností a především na celkovou kultivaci osobnosti žáků tak, aby se co nejvíce rozvinul jejich lidský potenciál a mohli se stát v maximální možné míře skutečnými členy lidského společenství“. (Švarcová – Slabinová, 1997)

1.4 Současnost

Školský zákon umožňuje vzdělávání dětí, žáků a studentů. Děti zdravé se vzdělávají v klasických zařízeních, děti s určitým typem zdravotního omezení se zde vzdělávají za pomoci podpůrných opatření. Patří sem MŠ, ZŠ, SŠ (gymnázia, konzervatoře, SOU). Povinná školní docházka na ZŠ je po dobu devíti školních roků. Vzdělání se dělí do dvou stupňů. První stupeň je do pátého ročníku, druhý od šestého do devátého. Tyto vzdělávací instituce mohou být státní, soukromé či církevní.

MŠ, ZŠ zřízené dle § 16, odst. 9 školského zákona jsou určeny pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, kteří se nemohou vzhledem k svému zdravotnímu omezení vzdělávat na institucích hlavního proudu. Jedná se nejčastěji o žáky s mentálním postižením, s autismem, s logopedickými vadami, se specifickými poruchami učení, smyslovými vadami. Děti a žáci mají k dispozici podpůrná opatření, která jim pomáhají dosáhnout dobrého vzdělání

⁷ Dostupné on-line na: <https://cosiv.cz/cs/2017/01/17/vzdelavani-deti-s-lehkym-mentalnim-postizenim-lmp-v-datech/>

a umožňují jim začlenit se do společnosti. Povinná školní docházka (dále jen PŠD) na ZŠ (dříve praktické) je stejná, jako u ZŠ hlavního proudu. Žáci ZŠ, zřízených dle § 16, odst. 9, dosahují středního vzdělání na odborných učilištích a praktických školách, kde se připravují na svá budoucí povolání v rozmezí 1 až 3 let. Jde především o pekařské, cukrářské práce či práce v zahradnictví a stavebnictví. Jsou určena především pro žáky s lehkým mentálním postižením (dále jen LMP). (Průcha, 2000)

MŠ speciální a Základní školy speciální (bývalé školy pomocné) jsou určeny pro žáky se středním až těžkým mentálním postižením, s autismem či se souběžným postižením více vad. Vzdělání na základní škole tohoto typu má deset ročníků a člení se také na první a druhý stupeň. První stupeň je tvořen prvním až šestým ročníkem, druhý sedmým až desátým.⁸

⁸ Dostupné on-line na: <http://www.zakonyprolidi.cz>

2. Školská poradenská zařízení - jejich dělení a obsah

V této kapitole chci popsat důležitost a náplň školských poradenských zařízení (dále jen ŠPZ), které úzce spolupracují se školami. Školní poradenské zařízení se snaží vytvářet vhodné podmínky pro děti a žáky, jak před vstupem do školního zařízení, tak také i během vzdělávání. Řeší problémy, které se vyskytnou během povinné školní docházky z hlediska výuky, chování a snaží se preventivně působit na vznik sociálně patologických jevů, jako je např. agresivní chování či šikana, které stále více přibývá i díky vzniku multikulturní společnosti.

Školní poradenská zařízení pomáhají při výběru budoucího povolání. Vlivem nového vzdělávacího systému se mají školské poradenské služby podílet na vytváření vhodných podmínek, forem a způsobů integrace žáků s různou mírou a typem zdravotního postižení, včetně zmírňování důsledků zdravotního postižení. (Opekarová, 2010)

Na základě vyšetření doporučují vzdělávací instituci a způsoby, edukační metody, které jsou pro konkrétního jednotlivce vhodné. Tato poradenská zařízení jsou tedy blízkými partnery všech škol.

Dle vyhlášky č. 197/2016 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, se školská poradenská zařízení dělí na:

- pedagogicko-psychologickou poradnu (dále jen PPP) – sloužící běžné populaci žactva,
- speciálně pedagogické centrum (dále jen SPC) – poskytující služby zdravotně znevýhodněným žákům. (Teplá, 2015)

2.1 Pedagogicko-psychologická poradna (PPP)

Tato instituce poradenských služeb je zřizována v každém správním celku našeho státu. Může mít více svých detašovaných pracovišť a kontaktních míst. Tato skutečnost je důležitá pro oblasti, které jsou v regionech s odlehlejším terénem a služby jsou takto dostupné pro každého. Poradna poskytuje služby pedagogicko-psychologického a speciálně pedagogického poradenství

a pedagogicko-psychologickou a speciálně pedagogickou pomoc při výchově a vzdělávání žáků základních a středních škol.

Její činnost je vykonávána ambulantně na pracovišti PPP a návštěvami zaměstnanců právnické osoby vykonávající činnost poradny ve školách a školských zařízeních.

Náplň činnosti PPP upravuje § 5 vyhlášky č. 197/2016 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, a to takto – PPP:

- zjišťuje připravenost žáků na povinnou školní docházku z psychologického a vývojového hlediska, a vydává o ní zprávu a doporučení pro každého jednotlivce. Je-li dítě zralé na školní docházku, je zařazeno do 1. třídy ZŠ. Pokud u některého dítěte není potvrzena školní zralost, dostává tzv. „*odklad s doporučením posílení přípravy na školu*“. Tento jedinec zůstává dalším rokem v péči MŠ či je přijat do přípravné třídy ZŠ, kde se snaží připravit na bezproblémový vstup do 1. třídy ZŠ;
- zjišťuje speciální vzdělávací potřeby žáků škol a na základě výsledků psychologické a speciálně pedagogické diagnostiky vypracovává doporučení s návrhy podpůrných opatření 2. - 5. stupně podpory pro žáka, což znamená vytvoření nutných úprav ve vzdělávání, a to tak, aby se mohl naplnit jeho vzdělávací potenciál. V případě, že žák potřebuje pomoc a podporu ve školském zařízení (např. družině), určí ŠPZ na odpovídající dobu podpůrné opatření, např. ve formě asistenta pedagoga;
- vydává zprávu a doporučení k zařazení žáka do školy, třídy, oddělení nebo studijní skupiny zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona nebo zařazení nebo převedení do vzdělávacího programu odpovídajícího vzdělávacím potřebám žáka;⁹
- provádí psychologická a speciálně pedagogická vyšetření, vydává doporučení rodičům a následně i řediteli školy pro zařazení žáků do škol,

⁹ Dostupné on-line na:

file:///C:/Users/betul/Downloads/Informace%20pro%20specialni%20%C5%A1koly%202016_08%20web-1.pdf

tříd, oddělení a studijních skupin s upravenými vzdělávacími programy pro žáky se zdravotním postižením a žáky mimořádně nadané;¹⁰

- spolupracuje při přijímacím a výběrovém řízení žáků do základních a středních škol, nebo z důvodu zjištění vhodnosti výběru studijního oboru a budoucího povolání;
- poskytuje poradenské služby žákům se zvýšeným rizikem školní neúspěšnosti nebo vzniku problémů v osobnostním a sociálním vývoji; jejich zákonným zástupcům a pedagogickým pracovníkům vzdělávajícím tyto žáky;
- poskytuje poradenské služby žákům z odlišného kulturního prostředí a s odlišnými životními podmínkami za účelem začlenění do společnosti a předcházení sociálně – patologickým vlivům;
- poskytuje metodickou podporu škole a školskému zařízení při poskytování poradenských služeb a podpůrných opatření u žáků, kteří potřebují pomoc při dosažení vzdělávacích možností;
- poskytuje informační, konzultační, poradenskou a metodickou podporu zákonným zástupcům žáka při přestupu na jinou základní či střední školu;
- prostřednictvím metodika prevence zajišťuje prevenci rizikového chování, realizaci preventivních opatření a koordinaci školních metodiků prevence.¹¹

2.2 Speciálně pedagogická centra (SPC)

Tyto instituce školních poradenských služeb poskytují odborné poradenské služby zejména žákům se speciálními vzdělávacími potřebami (s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, vadami řeči, souběžným postižením více vadami nebo autismem), kteří jsou integrováni do škol a zařízení, navštěvují speciální výchovná a vzdělávací zařízení. Poskytují také odborné služby žákům s různou mírou zdravotního znevýhodnění, kteří jsou integrováni do škol, tříd dle § 16, odst. 9 školského zákona, kterým poskytují diagnostickou péči. Speciálně pedagogická centra

¹⁰ Na základě vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných a vyhlášky č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou, ve znění pozdějších předpisů

¹¹ Vyhláška č. 197/2016 Sb., dostupné on-line na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-197>

velmi úzce spolupracují se školami, stejně jako PPP a jsou jejich partnery, s kterými dosahují vytyčeného cíle a to maximální pomoci a podpory ve vzdělávání žáků se SVP, a to tak, aby mohli naplnit svůj vzdělávací potenciál.

Poradenská činnost se vykonává ambulantně na pracovištích center, která se nacházejí v budovách škol, které se specializují na dané postižení. Dále návštěvami pedagogických pracovníků centra ve školách a školských zařízeních, případně v rodinách, v zařízeních pečujících o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (viz. 1 odstavec).

Náplň činnosti SPC upravuje § 6 vyhlášky č. 197/2016 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, a to takto. SPC:

- zajišťuje speciálně pedagogickou péči a speciálně pedagogické vzdělávání pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, kteří jsou vzděláváni ve škole, třídě, oddělení nebo studijní skupině, která není zřízena podle § 16 odst. 9 školského zákona, nebo kterým je stanoven jiný způsob plnění povinné školní docházky;¹²
- vydává zprávu a doporučení za účelem stanovení podpůrných opatření 2. – 5. stupně podpory na základě posouzení speciálních vzdělávacích potřeb žáka, a to tak, aby žák mohl naplnit svůj vzdělávací potenciál;¹³
- vydává zprávu a doporučení pro zařazení žáka do školy, třídy, oddělení nebo studijní skupiny zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona nebo zařazení nebo převedení do vzdělávacího programu odpovídajícího vzdělávacím potřebám žáka;¹⁴
- zjišťuje připravenost žáků se SVP na povinnou školní docházku a doporučuje posílení přípravy na školu stejně jako PPP;
- zjišťuje speciální vzdělávací potřeby žáků se SVP a přihlíží při tom k lékařskému posouzení zdravotního stavu nebo posouzení jiným odborníkem. Zpracovává odborné podklady pro nastavení podpůrných opatření (2. – 5. stupně) pro tyto žáky a pro jejich zařazení nebo

¹² Na základě vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných a vyhlášky č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou, ve znění pozdějších předpisů

¹³ Tamtéž

¹⁴ Tamtéž

přeražení do škol a školských zařízení a pro další vzdělávací opatření. Vypracovává zprávy z vyšetření a doporučení ke vzdělávání žáků.

- poskytuje kariérové poradenství žákům se SVP. Doporučuje studijní obor s ohledem na budoucí možné zaměstnání.
- vykonává speciálně pedagogickou a psychologickou diagnostiku a poskytuje poradenské služby se zaměřením na pomoc při řešení problémů ve vzdělávání, v psychickém a sociálním vývoji žáků se SVP. Na zjištění individuálních předpokladů a vytváření podmínek pro uplatňování a rozvíjení schopností, nadání a na začleňování do společnosti;
- poskytuje pedagogickým pracovníkům a zákonným zástupcům poradenství v oblasti vzdělávání žáků se SVP. Navrhuje pro ně individuálně vzdělávací plán (dále jen IVP);
- poskytuje metodickou podporu škole;
- poskytuje informační, konzultační, poradenskou a metodickou podporu zákonným zástupcům žáků.¹⁵

Jedno centrum může poskytovat poradenské služby v rozsahu odpovídajícím jednomu nebo více druhům znevýhodnění. Typologie speciálně pedagogických center pro klienty se dělí podle typu postižení, a to na speciálně pedagogická centra:

- s vadami řeči,
- se zrakovým postižením,
- s tělesným postižením,
- s mentálním postižením a autismem,
- s poruchami autistického spektra,
- pro hluchoslepé,
- pro kombinované vady a postižení. (Opekarová, 2010)

¹⁵ Na základě vyhlášky č. 197/2016 Sb., dostupné on-line na:
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-197>

3. Nejčastější diagnózy u žáků se SVP na ZŠ

V současné době počet žáků se zdravotním omezením narůstá. Těmto žákům je třeba poskytovat speciálně pedagogickou pomoc a individuální přístup, neboť jsou v procesu vzdělávání znevýhodněni a jsou limitováni v rámci svých zdravotních či sociálních omezení. Dnešní koncepce vzdělávání dětí se SVP je založena na otevřenosti systému komplexní péče o děti a žáky se zdravotním postižením nebo jiným znevýhodněním.

Do okruhu speciálního vzdělávání patří péče:

- o děti a žáky s mentálním postižením, tělesným postižením, smyslovým postižením, vícečetným postižením, s vadami řeči (poruchami komunikačních schopností), zdravotním oslabením, autismem;
- o žáky se specifickými poruchami učení a chování;
- o děti a žáky z prostředí s nízkým sociálním a ekonomickým statusem.¹⁶

Mezi nejpočetněji (nejčastěji) vyskytující se diagnózy u žáků se SVP na ZŠ zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona, lze řadit mentální postižení, poruchu pozornosti s hyperaktivitou a impulzivitou (dále jen ADHD), dále poruchy autistického spektra (dále jen PAS) a vývojovou dysfázii.

3.1 Mentální postižení

Pojem mentální retardace vyjadřuje „opoždění – zpomalení myslí“. Ve skutečnosti mentální retardace nepostihuje jenom psychické schopnosti, ale i celou lidskou osobnost ve všech jejích složkách. Má nejenom rozhodující vliv na vývoj a úroveň rozumových schopností, ale týká se také emocí, úrovně sociálních vztahů, komunikačních schopností, možností společenského a pracovního uplatnění. (Slowík, 2007)

Mentální postižení souvisí s poškozením centrálního nervového systému, ke kterému dochází během těhotenství, při porodu či časně po něm.

¹⁶ Dostupné on-line na: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/S/10163/system-vzdelavani-zaku-se-specialnimi-vzdelavacimi-potrebami-v-nasich-podminkach.html/>

Nejčastěji užívané klasifikace vyjadřují stupeň mentální retardace v závislosti na míře intelektu. Tyto klasifikace rozlišují čtyři základní stupně, a to:

- lehkou mentální retardaci (LMR),
- střední mentální retardaci (dále jen STMR),
- těžkou mentální retardaci,
- hlubokou mentální retardaci.

Na ZŠ zřízených podle § 16 odst. 9 školského zákona, pracují učitelé s žáky s lehkou mentální retardací (nejčastěji) a dále také s žáky se střední mentální retardací.

➤ Lehké mentální postižení (LMP)

Mezi charakteristické příznaky lehkého mentálního postižení patří:

- snížená schopnost učit se – doprovázená výrazně nižší kapacitou paměti;
- myšlení, které není schopno vyšší abstrakce – nepřesnosti v analýze a syntéze;
- řeč, která je těžkopádná – špatná artikulace hlásek, slabik, slov;
- pozornost související s vnímáním, která je nestálá a snadno unavitelná;
- emoční labilita – spojená s menší schopností se ovládat (kladné emoce charakterizují situace, které člověk již zná, záporné emoce jsou vyvolané stresem ze situací, které jsou nové).

Za pomoci využití vhodných pedagogických či speciálně pedagogických zásahů a činností s těmito jedinci je možné dosáhnout u dětí s LMP pokroků jak v oblasti rozumových schopností, intelektu, tak také v oblasti osobnosti, jeho komunikace a emocionální stránky. (Valenta, 2014)

➤ Střední mentální postižení (dále jen STMP)

Střední mentální postižení je způsobeno stejnými vlivy jako u LMP, ale s vážnějšími následky. Projevuje se značně opožděným vývojem během dětství. Často se u dětí vyskytuje v kombinaci s jinými somatickými onemocněními,

jako je např. epilepsie. Děti s STMP mají stejné příznaky jako děti s LMP, ale výraznějšího charakteru. K nim se navíc přidává:

- opožděný rozvoj dovednostní sebeobsluhy;
- úroveň rozvoje řeči je variabilní, někteří jedinci jsou schopni komunikace a sociální interakce, řeč bývá chudá a agramatická;
- zkratkovité jednání;
- rigidita v chování;
- infantilnost osobnosti;
- zvýšená závislost na rodičích a druhých lidech;
- zvýšená potřeba uspokojení a jistoty;
- ulpívání na detailech.

Uvedené příznaky nemusí být vždy přítomny u každého jedince s STMP. Je nutno podotknout, že přesto, že nižší mentální úroveň vytváří obraz člověka s omezujícími rozumovými procesy, žijí tito jedinci bohatým emocionálním životem. Psychika osob s mentální poruchou skrývá mnoho neodhalených možností z hlediska vloh a kreativity, které je možno a nutno rozvíjet. (Renotiérová, 2006)

3.2 Porucha pozornosti s hyperaktivitou a impulzivitou (ADHD)

Diagnózu ADHD nelze snadno určit. Je závislá na několika vzájemně souvisejících faktorech a dále na tom, jak tyto faktory ovlivňují každodenní život jedince. Během vyšetření se musí brát v potaz nejenom fyzický a psychický stav, ale také informace od osob, se kterými přichází dítě do styku, což jsou nejčastěji rodiče a učitelé.¹⁷

Mezi příznaky ADHD patří narušená schopnost soustředit se, hyperaktivita a impulzivita. Děti jsou charakteristické tzv. psychomotorickým neklidem, tedy neschopností zůstat v klidu. Projevy a chování jsou u konkrétního dítěte důsledkem kombinace jednotlivých příznaků. Intenzita projevů ADHD není stále stejná, nerovnoměrně, nepředvídatelně kolísá. Tyto

¹⁷ Dostupné on-line na: <http://www.adehade.cz/diagnostika/diagnostika-a-typy-adhd/>

výkyvy v chování působí na okolí, jako by se tak dítě chovalo schválně. Dítě je za ně chybně kritizováno a obviňováno. Tyto děti jednájí a reagují velmi rychle, bez rozmyšlení. Vlivem jejich impulzivitu dochází k narušování práce ve škole a hrozí riziko úrazu. (Goetz et Uhlíková, 2009)

3.3 Poruchy autistického spektra (PAS)

Poruchy autistického spektra (zkráceně Autismus) jsou poruchy mentálního vývoje dítěte na základě vrozeného postižení. Autismus je pervazivní¹⁸ porucha, zasahující celou složku osobnosti. Vývoj dítěte je narušen v mnoha směrech a do různé hloubky. Mění rozumovou (kognitivní), řečovou, emoční i motorickou úroveň.

„Autismus můžeme charakterizovat jako poruchu socializace, neschopnost navazování a prožívání mezilidských vztahů, spojenou se zpravidla závažnou poruchou komunikačních schopností.“¹⁹

Autisti se v České republice vzdělávají metodou tzv. strukturovaného učení. Tento program vznikl v Severní Karolíně. Je znám jako TEACCH program²⁰ a vychází se specifík autistické poruchy. Základy programu spočívají v individuálním přístupu, generalizaci dovedností, v integraci do společnosti a v přímém vztahu mezi ohodnocením a intervencí. (Schopler et Mesibov, 1997)

3.4 Vývojová dysfázie

Vývojovou dysfázií charakterizuje „opožděný vývoj řeči s výrazně narušenou schopností sluchového rozlišování, vnímání a chápání řeči, stavby vět a výraznými agramatismy.“²¹ Většinou se vyznačuje dobrou prognózou vývoje a nápravy.

U této poruchy dochází k poruše centrálního zpracování řečového signálu. Jedinec tedy vše slyší, vidí, nemá žádnou poruchu sluchu či zraku, ale jeho centrální nervová soustava a mozek nedokážou správně zpracovat sluchové a zrakové signály, které dítě přijímá z okolí. U dětí s vývojovou dysfázií je evidentní rozpor mezi verbálními schopnostmi a navenek normálně fungujícím

¹⁸ pervazivní = všepromikající

¹⁹ ŠVARCOVÁ-SLABINOVÁ, Mentální retardace, 131 – 132

²⁰ TEACCH = Treatment and Education of Autistic and Communication Handicapped Children, ve volném překladu „péče a vzdělání dětí s autismem a dětí s problémy v komunikaci“

²¹ SLOWÍK, Speciální pedagogika, 88

intelektem. Příčiny vzniku dysfázie nejsou přesně definované. Může se jednat o problém v těhotenství matky, u porodu či těsně po něm.

Opožděný vývoj řeči a vývojové poruchy jsou typické spíše pro chlapce.
(Renotiérová, 2006)

4. Legislativa

Právo na vzdělávání všech dětí je zakotveno v mezinárodních dokumentech. Jsou jimi např. Charta lidských práv a svobod, Úmluva o právech dítěte, Evropská úmluva o lidských právech, Deklarace práv dítěte, Listina základních práv a svobod České republiky. Tato právo je v naší republice řádně dodržováno.

System vzdělávání v České republice upravuje zákon 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, tzv. školský zákon. Tento školský zákon nejen, že upravuje vzdělání ve školách a školských zařízeních, ale také stanovuje podmínky, za nichž se vzdělávání a výchova uskutečňuje.

V roce 2015 vešla v platnost novela školského zákona, a to konkrétně novela č. 82/2015 Sb. Za nejvýznamnější změnu, kterou novela přinesla, lze považovat změnu vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami.

Novela školského zákona č. 82/2015 Sb., především § 16, přichází s novým pojetím podpory žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Ustupuje od zařazování žáků dle jejich diagnózy, která se tak stává pouze prostředkem pro nastavení cílené podpory ve vzdělávání žáků podle jejich speciálních vzdělávacích potřeb.²²

Žáci nejsou již členěni pro vzdělávací účely dle diagnostických kategorií, ale hodnotí se potřeba úpravy podmínek jejich vzdělávání.

Jako prováděcí předpis k novele školského zákona vydalo Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy vyhlášku č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, která upřesňuje §16 odst. 9 a §17 školského zákona. Mezi žáky se speciálně vzdělávacími potřebami řadíme dle §16 odst. 9 školského zákona, žáky a studenty s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, závažnými vadami řeči, závažnými vývojovými poruchami učení, závažnými vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami nebo autismem.²³

²² Dostupné on-line na: <http://www.msmt.cz/file/36884/>

²³ Dostupné on-line na: <http://www.zakonyprolidi.cz>

Z novely, a zvláště z § 16, vyplývá, že se „dítětem, žákem nebo studentem se speciálními vzdělávacími potřebami (původně se zdravotním znevýhodněním nebo postižením, případně v postavení azylanta, nebo sociálně znevýhodněného) rozumí žák, jehož vzdělávání z důvodů jeho speciálních vzdělávacích potřeb vyžaduje uplatnění podpůrných opatření“.²⁴

Podpora žáků se realizuje prostřednictvím podpůrných opatření, které se člení do 5 stupňů. Konkrétní pomoci při vzdělávání žáka jsou například:

- metody a výukové formy, možnost úpravy hodnocení žáka, organizace výuky, úpravy výuky v rozsahu vyučovacích hodin;
- poradenská pomoc školy (výchovný poradce, školní metodik prevence) a pomoc školského poradenského zařízení (PPP, SPC);
- personální podpora pedagoga formou asistenta pedagoga, dalším pedagogem či speciálním pedagogem;
- využití speciálních učebnic, pomůcek, kompenzačních pomůcek;
- využití tlumočnicka pro smyslově znevýhodněného žáka.²⁵

Tato opatření se mohou využít širokospektrálně, tj. jak ve vzdělání u žáků s menšími a dočasnými obtížemi či u žáků nadaných, tak také u žáků dlouhodobě znevýhodněných, a to i z odlišného kulturního prostředí. Touto vyhláškou má dojít k vyrovnání podmínek vzdělávání žáků se SVP, kteří jsou již léta integrováni (začleněni) ve školách, ale nebylo pro ně zajištěno financování podpůrných opatření.

1. stupeň podpůrného opatření realizuje škola sama, a to tehdy, pokud má žák při vzdělávání obtíže. Tato opatření zahrnují např. změny v metodách, změny v organizaci výuky žáka apod. Pokud tyto změny vyžadují spolupráci více pedagogů, vytváří škola tzv. „*Plán pedagogické podpory*“ (PLPP).

2. - 5. stupeň podpůrného opatření realizuje škola na základě doporučení školského poradenského zařízení, tj. PPP či SPC. Vyhodnocení účelnosti a efektivity podpůrných opatření ŠPZ vykonává nejdříve po roce od jejich přidělení. Pokud se obtíže žáka nedají vyrovnat s využitím podpůrných opatření,

²⁴ Dostupné on-line na: <http://www.zakonyprolidi.cz>

²⁵ Dostupné on-line na: <http://www.msmt.cz/file/36859>

je potřeba žáka zařadit do třídy nebo školy dle § 16 odst. 9 školského zákona, a to vždy jen se souhlasem zákonného zástupce.²⁶

Novela taktéž upravuje vzdělávání žáků s mentálním postižením. U žáků se středním a těžkým mentálním postižením probíhá vzdělávání beze změny. Změna se dotýká žáků s lehkým mentálním postižením. Jde o vytvoření takových podmínek pro vzdělávání žáků s LMP, které by vedlo k rozšíření jejich vzdělávání na ZŠ „hlavního proudu“.

Tito žáci tedy mohou být nově vzděláváni:

- a) v běžné základní škole (spádové) – s použitím podpůrných opatření, pokud to podmínky jejich zdravotního stavu umožní, nebo
- b) v běžné ZŠ – ve třídě podle §16 odst. 9, nebo
- c) ve škole (dříve praktické) dnes základní – podle §16 odst. 9.

Rodiče žáka se speciálními vzdělávacími potřebami si nyní mohou vybrat jednu z těchto tří možností vzdělávání svého dítěte. K jejich žádostem se však vždy vyjadřuje školské poradenské zařízení (PPP, SPC), které zvažuje, co je pro konkrétní dítě vhodným typem školského zařízení a jaké podpůrné prostředky jsou pro něj vhodné.²⁷

V § 28 novely školského zákona se zavádí povinnost školní matriky, která má za úkol zaznamenávat údaje o znevýhodněném dítěti, žáku nebo studentu uvedeném v §16 odst. 9. Je nutné zde zaznamenávat informace o podpůrných opatřeních, o závěrech vyšetření z doporučení školních pedagogických zařízení apod.

V § 47 novely školského zákona jsou přípravné třídy nově určeny pouze pro děti s odkladem povinné školní docházky, kterým přípravné třídy pomohou vyrovnat jejich vývoj, nikoli pro děti s diagnostikovaným sociálním znevýhodněním, jak umožňovala starší legislativa.²⁸

Školský zákon v § 160 až § 162 zakotvuje financování škol a školských zařízení ze státního rozpočtu. Stát financuje výdaje na nezbytné zvýšení nákladů spojeného s výukou dětí, žáků a studentů uvedených v §16 odst. 9., tzn. výdaje na školní potřeby, učebnice a na činnost, které přímo souvisejí

²⁶ Dostupné on-line na: <http://www.msmt.cz/file/36884/>

²⁷ Tamtéž

²⁸ Zákon č. 82/2015 Sb., dostupné on-line na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-82>

s rozvojem škol a kvalitou vzdělávání.²⁹ Je důležité tento fakt zmínit v důsledku nárůstu nákladů na podpůrná opatření.

Vyhláška 27/2016, o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, která upravuje §16 ods.9, podrobněji popisuje využití podpůrných opatření, IVP, činnost asistenta pedagoga, vyhotovení doporučení ŠPZ.

V § 19 novely školského zákona se zakotvují pravidla vzdělávání žáků uvedených v § 16 odst. 9 zákona, kdy vzdělávání žáků se přednostně uskutečňuje ve škole, třídě, která není zřízena podle § 16 odst. 9 zákona, tzn. ve škole spádové. Pokud ŠPZ shledá nutnost vzdělávání žáka vzhledem k povaze jeho speciálních vzdělávacích potřeb ve škole, třídě dle § 16 odst. 9 zákona, vydá doporučení. Třídy školy dle § 16 odst. 9 a třídy dle § 16 odst. 9 na běžných školách jsou o velikosti 6 – 14 žáků, a to dle druhu znevýhodnění. Třída může být naplněna s odůvodněním ze 75 % žáky s jednodruhovým omezením (např. logopedické vady) a s 25 % s jiným omezením (LMP). Ve třídách, kde se vzdělávají žáci s LMP, se nemohou vzdělávat žáci s jiným zdravotním omezením.³⁰

Vliv legislativních změn na proces společného vzdělávání zaznamenává a monitoruje Česká školní inspekce. V loňském roce 2017 vydala přehled tematických zpráv, kde se mj. píše o snižování počtu speciálních škol i tříd dle §16 odst. 9 školského zákona. Podíl žáků i škol v případě předškolního vzdělávání v posledních letech je konstantní. Ve školním roce 2015/2016 poklesl podíl ZŠ dle §16 odst. 9 zhruba o 1 %, tak i ZŠ, ve kterých jsou zřízeny speciální třídy, taktéž o 1 %. K poklesu docházelo již v minulých letech, ale školní rok 2015/2016 je v tomto ohledu nejvýraznější.(Informační bulletin 2017)

Praktickým dopadem novelizace je snižování škol a tříd zřízených dle §16 odst. 9. Dál v praktické části se budu věnovat tomu, jak se tato novelizace realizuje, a co to znamená pro konkrétní školu tohoto typu. Pro toto zjištění jsem si vybrala ZŠ Práčská.

²⁹ Zákon č. 561/2004 Sb., dostupné on-line na: <http://www.zakonyprolidi.cz>

³⁰ Vyhláška č. 27/2016 Sb., dostupné on-line na: <http://www.zakonyprolidi.cz>

PRAKTICKÁ ČÁST

5. ZŠ Práčská

Základní škola Praha 10, Práčská 37, je škola zřízena podle § 16 školského zákona. Zřizovatelem této ZŠ je Magistrát hlavního města Prahy. Škola poskytuje vzdělávání žákům jak se speciálními vzdělávacími potřebami, tak také žákům s lehkým mentálním postižením (LMP). ZŠ Práčská je úplnou školou, tj. s 1. – 9. ročníkem.

Kapacita školy je 90 žáků. V současné době má škola 7 tříd (některé ročníky jsou spojené). V posledních letech průměrný počet žáků této ZŠ činí 60. Dále škola zahrnuje jednu přípravnou třídu s průměrným počtem 11 žáků.

Škola je umístěna v jedné budově, která je účelově vybavena pro dané potřeby. Má 8 kmenových učeben, jednu tělocvičnu, dílnu pro výuku „pracovní výchovy“. Nově vybavenou cvičnou kuchyňku, počítačovou učebnu, učebnu

„hudební výchovy“, vybavenou hernu pro školní družinu, školní nádvoří s dětským hřištěm. Nedaleko budovy má škola pronajatý pozemek pro pěstitelské práce, který se nachází v blízkosti chráněného přírodního území – Meandry Botiče.

5.1 Vzdělávací programy

Ve školním kurikulu je zakotvena široká nabídka nejen vzdělávacích, ale také zájmových aktivit. Tyto aktivity poskytují jak možnosti vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, tak také přispívají k navázání spolupráce s rodinami, v oblasti výchovy a vzdělávání dětí.

Do 30. června 2017 škola vzdělávala žáky podle Školního vzdělávacího programu, který nese oficiální název „Školní výukový plán – Rámcově vzdělávací plán pro zvláštní vzdělávání“ (dále jen ŠVP RVP ZV), upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením.³¹ Pro žáky se středně těžkým mentálním postižením bylo umožněno vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu. Žákům bez mentálního postižení, ale se speciálními vzdělávacími potřebami, kteří byli na školu včleněni na základě doporučení

³¹ č.j.: ZSP 247/2007, dostupné on-line na: <http://www.zs-pracka.cz/file.php?nid=3305&oid=5911574>

školního poradenského zařízení, bylo poskytováno vzdělávání podle ŠVP vypracovaného v souladu s RVP ZV bez přílohy LMP.³²

Od 1. září 2017 škola pracuje s novým vzdělávacím programem, který byl školou vypracován v souladu s *Opatřením ministryně školství, mládeže a tělovýchovy*, kterým se mění RVP pro základní vzdělávání. Na základě tohoto *Opatření* škola tak vypracovala nový ŠVP. Obsahem tohoto nového ŠVP jsou tzv. výstupy, tj. učivo, které má žák zvládnout v určitém časovém rozmezí, a to do 3, 5 a 9 ročníku.³³

U žáků s LMP, kteří nejsou schopni učivo zvládnout, se ve ŠVP výstupy snižují na tzv. minimální výstupy, a je povoleno zaměnit vzdělávací oblast za jinou.

Žáci se STMP se nadále vzdělávají dle RVP pro speciální školy z roku 2008. Pro tyto žáky se STMP je pak IVP vytvářen v souladu s doporučením ŠPZ.

5.2 Školní personál

Na škole je zaměstnáno celkem 19 pedagogických pracovníků. Z toho je 11 speciálních pedagogů, 6 asistentů pedagoga a 2 vychovatelky školní družiny.

Ve škole působí výchovná poradkyně, školní metodik prevence a 5 nepedagogických pracovníků, kteří technicky zabezpečují chod školy. Výuka na naší ZŠ Práčská probíhá v 9 ročnících, které jsou rozděleny do 7 tříd. Jedná se o tzv. mikrokolektivy, které jsou tvořeny 6 – 11 žáky.

Na této ZŠ pracuji již čtvrtým rokem jako asistent pedagoga.

5.3 Přípravná třída (PT)

Součástí ZŠ Práčská je také přípravná třída. Pedagogové této přípravné třídy pracují podle vlastního ŠVP, jehož cílem je připravit žáky na bezproblémový vstup do 1. třídy.

Do přípravné třídy jsou přijímány děti s rozhodnutím o odkladu školní docházky, na základě doporučení PPP či SPC. Tato přípravná třída se nezapočítává do povinné školní docházky a děti zde nejsou klasifikovány.

³² č. j.: ZSP 222/2010, dostupné on-line na: <http://www.zs-pracska.cz/file.php?nid=3305&oid=5911574>

³³ č. j.: ZSP 224/2017, dostupné on-line na: <http://www.zs-pracska.cz/file.php?nid=3305&oid=5911574>

V minulých letech, tuto možnost mohli využít i žáci s diagnostikovaným sociálním znevýhodněním, ovšem od 1. 9. 2017 došlo ke změně a tato možnost již není zakotvena ve školském zákoně.

Po absolvování přípravné třídy mohou žáci ZŠ Práčská buď odejít na spádovou ZŠ, nebo zde zůstat, ovšem na základě doporučení ŠPZ, tj. PPP či SPC.

5.4 Školní družina (ŠD)

Součástí ZŠ Práčská je dále školní družina, která má 2 oddělení, s celkovou kapacitou 24 žáků. Tato kapacita je zcela zaplněna. Do školní družiny docházejí žáci 1 až 5. ročníku. Většina žáků dochází do družiny samostatně.—Žáci, kteří potřebují podpůrné opatření v podobě asistenta pedagoga, přicházejí s doprovodem. Školní družina pracuje dle vlastního ŠVP školní družiny. Tento ŠVP školní družiny se primárně zaměřuje na četbu a poslech knih, logopedii, pobyt v přírodě. Součástí jsou také rukodělné práce, které jsou tematicky zaměřené dle ročního období či na významné svátky, jako např. na přípravu vánočního představení pro rodiče. Žáci si mohou během pobytu ve školní družině odpočinout či vypracovat domácí úkoly.

6. METODIKA

6.1 Výzkumné metody

Výzkumné metody byly zvoleny s přihlédnutím na danou problematiku. Aby bylo možné odpovědět na dané otázky, je třeba se opřít o objektivní fakta. K tomu byla využita analýza dokumentů. Dále je průzkum doplněn o kvalitativní výzkum pomocí techniky polostrukturovaného rozhovoru. Popis metodiky se nachází níže. Odpovědi respondentů na položené otázky jsou uvedeny v příloze č. 4.

6.1.1 Analýza dokumentů

Analýza dokumentů představuje zkoumání všech dokumentů, které nebyly vytvořeny za účelem výzkumu či průzkumu. Použité dokumenty se využívají za předpokladu, že jsou spolehlivé a mapují skutečný stav věci. Zkoumané dokumenty je možné rozlišit na primární, tedy např. úřední dokumenty, oficiální protokoly a sekundární, které byly vyrobeny pomocí dokumentů primárních. Dokumenty lze dále dělit na institucionální a osobní. Jako výhodu je možné vnímat, že dokumenty byly pořízeny bez vlivu výzkumu a výzkumníka samotného. Je z nich pouze čerpáno, nejsou však v průběhu výzkumu upravovány (Surynek, 2001)

Data v nich obsažená tedy nejsou zkreslena činností výzkumníka a představují protipól často subjektivně vnímaným zjištěním pocházejícím z rozhovorů či pozorování. V případě tohoto výzkumu jsem zkoumala sekundární institucionální dokumenty pořízené veřejnou institucí. (Hendl et Remr, 2017).

Při práci s dokumenty je doporučováno vytvořit si výzkumný plán. Jeho hlavními body je definování problémů, cílů našeho zkoumání a výzkumných otázek. V souvislosti s těmito východisky pak je třeba určit, které dokumenty pro výzkum potřebujeme, tedy které jsou relevantní. (Miovský, 2006).

6.1.2 Kvalitativní výzkum

Úkolem kvalitativního výzkumu je zprostředkovat porozumění lidem a sociálním situacím, pochopit jejich subjektivní vnímání. (Disman, 2008)

Na kvalitativní výzkum je pohlíženo u mnohých metodologů jako na opak kvantitativního výzkumu, nebo jako na jeho doplněk. Neexistuje jediný

obecně uznávaný způsob, jak kvalitativní výzkum vymezit. Není to pouhá absence čísel, která se dají jednoduše vyhodnotit. Americký metodolog Creswell kvalifikoval kvalitativní výzkum jako „proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému“³⁴.

Výzkumník vytváří komplexní obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozeném prostředí. (Hendl, 2016)

Podle Strausse a Corbinové (1999) je kvalitativní výzkum kromě jiných možností přínosný v případě, kdy je potřeba zjistit podrobné informace o nějakém jevu a nelze k tomu využít kvantitativní metody.

Ke zjištění postojů a názorů pracovníků školy byla využita technika polostrukturovaného rozhovoru. „Polostrukturované interview je zřejmě vůbec nejrozšířenější, ... neboť dokáže řešit mnoho nevýhod jak nestrukturovaného, tak plně strukturovaného interview.“³⁵ Jde tedy o techniku kvalitativního výzkumu, kde jsou vymezeny témata zkoumání, odpovědi jsou však otevřené a respondenti mají dostatek prostoru pro vlastní vyjádření. Respondenti jsou podporováni k obsáhlejšími odpovědím. Produktem ke zpracování jsou odpovědi napsané respondenty. Respondent obdrží dotazník a odpoví na něj, jak nejlépe dovede. (Hendl, 2016)

6.2 Výzkumné otázky

Cílem praktické části bakalářské práce je zjistit, jakým způsobem se promítla změna školského zákona do praxe školy zaměřené na vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Z obecného určení cíle výzkumu vycházejí výzkumné otázky, které jej převádějí do konkrétnější podoby.

Základní výzkumnou otázkou je: *Jaký vliv má novela školského zákona z roku 2016 na chod ZŠ Práčská?*

Dílčími otázkami jsou:

- 1) *Jaká zdravotní omezení a podpůrná opatření měli žáci, kteří se přišli vzdělávat na ZŠ Práčská po začátku platnosti novely školského zákona?*
- 2) *Kolik žáků na základě novely školského zákona odešlo na spádovou ZŠ?*

³⁴ CRESWELL, Qualitative inquiry & research design

³⁵ MIOVSKÝ, Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu, 159

- 3) *Jaké pozitivní důsledky přináší podle dotázaných pedagogů novela školského zákona?*
- 4) *Jaké negativní důsledky přináší podle dotázaných pedagogů novela školského zákona?*

Východiskem mých výzkumných otázek je teoretická část, která se zabývá změnami v legislativě. K odpovědím na tyto otázky jsem využila analýzu dat, která byla vytvořena ve zkoumané ZŠ Práčská. Dále jsem na základě výzkumných otázek zpracovala kvalitativní výzkum.

7. Vlastní šetření

7.1 Analýza dat dokumentů

K zodpovězení první výzkumné otázky, tj. „*Jaká zdravotní omezení a podpůrná opatření měli žáci, kteří se přišli vzdělávat na ZŠ Práčskou po začátku platnosti novely školského zákona?*“ a druhé výzkumné otázky tj. „*Kolik žáků na základě novely školského zákona odešlo na spádovou ZŠ?*“, bylo užito dat, které byly čerpány ze školní matriky „*Bakalář*“ se souhlasem ředitelky ZŠ Práčská a zpracována na základě informovaného souhlasu rodičů. Byla použita technika dlouhodobého záznamu

Sběr dat probíhal v časovém rozmezí od 1. 9. 2016 do 31. 12. 2017. Fakta byla zpracována tak, aby žáci školy zůstali v anonymitě. Údaje o těchto žácích jsou uvedeny a uspořádány v tabulce č. 1.

7.1.1 Popis jednotlivých sloupců tabulky

V prvním sloupci je číselné označení žáků. Ve sledovaném období se jedná celkem o 27 žáků.

V druhém sloupci jsou zaznamenány důvody příchodu na ZŠ Práčská. Jedná se o dvě varianty příchodu na ZŠ.

- a) Přejít z jiné ZŠ na ZŠ Práčská (P ze ZŠ). Školou může být jak spádová ZŠ, tak i jiná např. ZŠ nedaleko místa bydliště či škola speciální, kam žák před nástupem na ZŠ Práčská dojížděl.
- b) Žák nastoupil povinnou školní docházku do ZŠ Práčská z přípravné třídy (PT) do 1. třídy ZŠ (PT – 1) před vznikem platnosti nové školní legislativy a splňuje podmínky vzdělávání na této ZŠ.

Třetí až šestý sloupec uvádí druh zdravotního či jiného znevýhodnění žáka, od kterých se odvíjí stupeň podpůrného opatření a vzdělávací program, do kterého je žák zařazen. Jsou jimi:

- *sloupec č. 3* = LMP (lehké mentální postižení) nebo STMP (střední mentální postižení),³⁶

³⁶ Viz. teoretická část, str. 14

Tabulka č. 1: Pohyb žáků na ZŠ Práčská od 1. 9. 2016 do 31. 12. 2017

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
žák	důvod příchodu	LMP/STMP	LV	ADHD	PAS	jiné	stupeň PO	důvod odchodu
1.	PT-1					x		
2.	PT-1		x	x	x		4	
3.	PT-1		x			x	3	
4.	PT-1		x		x		3	
5.	PT-1	x		x			3	
6.	PT-1		x	x				
7.	PT-1	x	x			x	3	
8.	PT-1	x	x			x	3	
9.	P ze ZŠ	x	x		x		3	
10.	P ze ZŠ		x			x	3	
11.	P ze ZŠ			x		x	3	
12.	P ze ZŠ	x				x	3	
13.	P ze ZŠ	x				x	3	
14.	P ze ZŠ	x		x	x	x	3	
15.		x		x			3	stěhování
16.	P ze ZŠ	x	x			x		stěhování
17.	P ze ZŠ					x		stěhování
18.	P ze ZŠ	x				x		stěhování
19.	P ze ZŠ	x	x	x				odklad ŠPD
20.			x			x	2	spádová ZŠ
21.		x	x		x		4	stěhování
22.	P ze ZŠ			x		x	3	
23.	P ze ZŠ			x		x	3	
24.	P ze ZŠ	x				x	3	
25.	P ze ZŠ			x			3	spádová ZŠ
26.	P ze ZŠ	x	x			x	3	
27.	P ze ZŠ	x	x			x	4	

- *sloupec č. 4* = Logopedické vady (LV) – vady řeči či poruchy dorozumívání jako např. dysfázie,³⁷
- *sloupec č. 5* = ADHD – porucha pozornosti s hyperaktivitou a impulzivitou,³⁸
- *sloupec č. 6* = PAS – poruchy autistického spektra,³⁹

Sedmý sloupec zaznamenává jiná zdravotní či sociální znevýhodnění, která zasahují do vzdělávání žáka, než které jsem uvedla ve sloupci tři až šest. Tím může být těžká sociální nebo rodinná situace, či jiné kulturní prostředí.

Osmý sloupec uvádí stupeň podpůrného opatření – PO. Stupně PO 2 – 5 doporučuje PPP nebo SPC na základě vyšetření žáka. Stupeň 1 PO si stanovuje škola sama.

Devátý sloupec uvádí důvody odchodu žáka ze ZŠ, pokud k němu došlo ve sledovaném období. Důvodem odchodu je stěhování žáka či odchod žáka do spádové školy. Dalším případem je dodatečný odklad PŠD, který stanoví PPP nebo SPC na základě vyšetření během již zahájeného 1. ročníku ZŠ.

V tabulce jsou barevně odlišeni žáci podle druhu změny, která u nich nastala:

- a) modrá – znázorňuje všechny žáky, kteří ve sledovaném období přišli na ZŠ Práčská a doposud jsou jejími žáky, jedná se o 19 žáků;
- b) zelená – znázorňuje ty žáky, kteří odešli ze ZŠ Práčská. Celkem se jedná o 8 žáků, z toho 3 žáci zde byli vzděláváni již před začátkem sledovaného období.

7.1.2 Rozbor výsledků

Sledované období zahrnuje celkem 27 žáků, z nichž 24 žáků na ZŠ přišlo, a zbylí 3 žáci byli již na ZŠ vzděláváni ještě před začátkem sledovaného období.

Z počtu 24 žáků, u kterých byl zaznamenán příchod na ZŠ Práčská v daném období je 13 žáků s LMP nebo STMP což je 54 % sledovaných žáků. Žáků s logopedickou vadou je 12, tedy 50 %. Porucha ADHD je u 9 žáků, což činí 36 % sledovaných žáků. Autismus je diagnostikován u 4 žáků, což je 16 %

³⁷ Viz. teoretická část, str. 17

³⁸ Viz. teoretická část str. 16

³⁹ Viz. teoretická část str. 17

z celkového počtu žáků. Jiné znevýhodnění je uvedeno u 17 žáků, tedy u 71 %.

Za jiné znevýhodnění je považováno jiné zdravotní či sociální znevýhodnění např. vyplývající z kulturního prostředí dítěte (cizojazyčné), nebo z těžké sociální a rodinné situace, která zasahuje do vzdělávání žáka.⁴⁰

Tabulka č. 2: Četnost výskytu zdravotního či jiného znevýhodnění žáka

Z počtu 24 příchozích žáků na ZŠ Práčská se vyskytují tato zdravotní či jiná znevýhodnění:		
zdravotní a jiné znevýhodnění	počet žáků	% z počtu 24 žáků příchozích na ZŠ Práčská
LMP / STMP	13	54 %
LV	12	50 %
ADHD	19	36 %
PAS	4	16 %
jiné	17	71 %

Tabulka č.3: Stupeň podpůrného opatření

Stupeň PO z počtu 24 žáků příchozích na ZŠ Práčská:	
stupeň PO	počet žáků
žádné PO	6
1. stupeň	0
2. stupeň	0
3. stupeň	16
4. stupeň	2
5. stupeň	0

U žáků, kteří *přišli na ZŠ Práčská* v daném období, převažuje stupeň podpůrného opatření 3. Z 24 žáků ho má přiznáno 16, což jsou téměř dvě třetiny. Stupeň podpory 4 mají 2 žáci. 6 žáků nemá přiznaný žádný stupeň podpůrného opatření, a to z důvodu, buď že jejich znevýhodnění nezasahuje výrazně do vzdělávání, tedy ho žák nepotřebuje, anebo z důvodu nevyšetření

⁴⁰ Viz. tab. č. 2

dítěte v ŠPZ. Častým důvodem chybějících částí dokumentace je neschopnost rodiny absolvovat vyšetření.⁴¹

7.2 Analýza rozhovorů a výsledky průzkumu

K zodpovězení dalších výzkumných otázek, a to konkrétně otázky č. 3, tj. *Jaké pozitivní důsledky přináší podle dotázaných pedagogů novela školského zákona?*“ a otázky č. 4, tj. *Jaké negativní důsledky přináší podle dotázaných pedagogů novela školského zákona?* byla použita kvalitativní analýza odpovědí respondentů. Důvodem této volby byl fakt, že ZŠ Práčská nedisponuje velkým počtem vyučujících (celkem 11), který by umožnil nalézt dostatečně velký vzorek pro kvantitativní průzkum. Pro účely této práce byla použita technika polostrukturovaného rozhovoru.

V tomto případě došlo na žádost pedagogů k elektronickému rozeslání dotazníku, který byl odeslán dne 10. 12. 2017, a to se souhlasem ředitelky ZŠ Práčská. Tento dotazník byl zaslán celkem pěti vybraným pedagogům ZŠ Práčská, kteří jej následně vyplnili a přeoslali zpět.

Respondenti byli označeni písmeny A, B, C, D a E z důvodu anonymity. V textu jsou uvedeny přímé citace z rozhovorů v uvozovkách. Odpovědi respondentů na položené otázky se nacházejí v příloze č. 4.

Celkově jsem sestavila 13 otázek, rozdělené tematicky do 3 oblastí, a to následovně:

1. oblast: pohled respondentů na ZŠ Práčská – znění otázek:
 - 1) Jak byste několika slovy popsali školu, v které pracujete?
 - 2) Jaké jsou klady (výhody) ZŠ Práčská?
 - 3) S jakými problémy (negativy) se ve škole nejčastěji setkáváte?
2. oblast: zhodnocení novely školského zákona – znění otázek:
 - 4) Jak celkově hodnotíte novelu školského zákona?
 - 5) Jaké nejdůležitější změny podle Vás novela školského zákona přinesla?
 - 6) Jaké problémy novela školského zákona způsobuje?

⁴¹ Viz. tab. č. 3

- 7) Jaké zlepšení způsobuje novela školského zákona?
3. oblast: zhodnocení vyhlášky č. 27/ 2016 – znění otázek:
- 8) Jak vnímáte vyhlášku, která upravuje pravidla vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami uvedených v §16, odst. 9. Jaké změny díky ní nastaly?
- 9) Co to pro Vás konkrétně znamená?
- 10) Přináší s sebou zavedení vyhlášky nějaké obavy? Pokud ano, tak jaké?
- 11) Jak vidíte budoucnost Vaší pracovní pozice?
- 12) Jak vidíte budoucnost Vaší školy?
- 13) Kdybyste měli možnost upravit platný školský zákon, jaké změny byste volili?

7.2.1 Pohled respondentů na ZŠ Práčská

První tematický okruh se zaměřuje na zjištění, jak respondenti (tj. pedagogové) vnímají samostatné pracoviště ZŠ Práčská, jaké klady či problémy připisují tomuto pracovišti. Ke zjištění těchto údajů posloužily odpovědi na první tři otázky polostrukurovaného rozhovoru.

- *Jak byste několika slovy popsali školu, v které pracujete?*
- *Jaké jsou klady (výhody) ZŠ Práčská?*
- *S jakými problémy (negativy) se ve škole nejčastěji setkáváte?*

Z analýzy prvního okruhu vyplývá, že pohled všech respondentů na ZŠ je podobný.

ZŠ popisují jako pracoviště, které poskytuje vzdělání žákům se SVP, jako pracoviště rodinného typu, se stálým pedagogickým sborem.

Mezi výhody této ZŠ řadí kvalifikovanost pedagogického sboru, individuální přístup k žákům, umístění ZŠ v klidné lokalitě v blízkosti přírody, dobrou dostupnost MHD.

Respondenti se potýkají také s problémy. Mezi ně patří problémy spojené s rodinným prostředím žáků. „Nezájem rodičů o své děti“, říká respondent A. Další negativní slova uvádí respondent D: „Žáci si přinášejí ze

svého primárního prostředí sociálně patologické jevy. Mohou být způsobené neúplností rodin, rodinou s nízkým kulturním postavením...“ Pouze respondent B spontánně popisuje problém s výukou kvůli legislativním změnám: „nepřipravenost pedagogů a obtížnou schopnost přizpůsobení se novým změnám“. Již v úvodu upozorňuje na to, že změny legislativy a celkového nastavení vzdělávání nejsou s pedagogy dostatečně včas probírány a pedagogové sami jsou často ke změnám ne zcela pozitivně naladěni.

Respondenti ze ZŠ Práčská ve svých odpovědích nerozlišují rozdělení otázek na novelu školského zákona a vyhlášku, ale chápou ji jako komplexní změnu legislativy. Vzala jsem tedy v analýze v úvahu jejich perspektivu a věnuji se popisu působení celé této změny zákona i vyhlášky dohromady.

7.2.2 Hodnocení školské novely a vyhlášky

Druhý a třetí okruh otázek se zabýval hodnocením školské novely a vyhlášky 27/2016.

➤ *Jak celkově hodnotíte novelu školského zákona / vyhlášku?*

U této otázky se u respondentů většinou objevuje negativní hodnocení novely školského zákona. Novela podle nich znamená zahození mnohaleté propracované koncepce speciálního školství. Dále negativní slova uvádí respondent D: „Novela je nedotažená a v nesouladu se zájmy žáků a rodičů.“

Upozorňují na přílišné množství změn. Změny následují rychle za sebou. „Počet novel se neustále navyšuje – chaos,“ uvádí respondent A. Další negativní slova vyslovuje respondent C. „Nedostatečná příprava na změny. Nepropracovanost. Velké množství novel.“ Ty přinášejí zmatek, pedagogové často nechápou představy ministerstva o novém způsobu vzdělávání a legislativní požadavky.

Vyučující zároveň nemají podmínky ke kvalitní práci s žáky z důvodů nedostatečného finančního zajištění, jak zmiňuje respondent C. „Špatné finanční zajištění podpůrných prostředků.“ Pomůcky pro podpůrná opatření, které vycházejí z novely a mají být hrazena státem, v současné době stát nehradí. Přitom podle původních materiálů jsou „podpůrná opatření v prvním stupni hrazena v rámci běžného provozu školy, žákům se stupněm podpory nenáleží žádný navýšený normativ. Škole vzdělávající žáka ve stupni podpory

2 – 5 náleží navýšení finančních prostředků ze státního rozpočtu odpovídající potřebám žáka.“⁴² Ve skutečnosti jsou však s financováním podpůrných opatření problémy. Příkladem je podpůrné opatření v podobě asistenta pedagoga, který měl být podle zákona hrazen z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Tuto povinnost po ročním financování přesunulo ministerstvo z nedostatku finančních prostředků na zřizovatele škol. V případě ZŠ Práčská na Magistrát hlavního města Prahy. „Je pouze na magistrátu, zda najde finanční rezervy ve svém rozpočtu, nebo upřednostní financování asistentů pedagoga na úkor něčeho jiného. Což samozřejmě drží zaměstnance ZŠ v nejistotě, zda bude mít magistrát tyto finanční prostředky i nadále,“ zmiňuje respondent C.

Jeden respondent hodnotí novelu jako pozitivní pokus o změnu, který ovšem přišel v nevhodnou dobu. „Dobrý úmysl, příliš násilně zaváděný do nepřipraveného prostředí s následky destrukce...“ (respondent B).

➤ *Jaké nejdůležitější změny podle Vás novela školského zákona / vyhláška přinesla?*

Z výsledku interpretací jasně vyplývá propojenost s předešlou otázkou. Opět převládají změny, které jsou hodnoceny záporně. Respondenti popisují změny jako negativně zasahující do veškerého chodu ZŠ i do vzdělávání celkově. „Inkluze je nedokonale připravena personálně i finančně,“ píše respondent A.

Změny jsou doprovázeny nárůstem administrativních úkonů, zmiňují respondenti D a C.

Charakteristickým rysem zavádění novely je celkový nedostatek času na možný dialog ve společnosti, přípravu a promyšlenost. „Zavádění velkých změn ve vzdělávacím systému do nepřipraveného prostředí (materiálně, kvalifikačně, veřejné mínění),“ uvádí respondent B.

Problémem je zrušení RVP ZV, platného pro celou republiku. Každá škola si vytváří svůj vzdělávací plán tzv. výstup – určité penzum látky, které dítě musí zvládnout do 3., 5., 9. ročníku. Zda látka bude zařazena na začátku školního roku, na konci nebo během něj, záleží pouze na dané škole, což má

⁴² Dostupné on-line na: <http://katalogpo.upol.cz/obecna-cast/3-komu-jsou-podpurna-opatreni-urcena/3-1-stupne-podpurnych-opatreni/>

u dětí, které se často s rodinou stěhují, za následek, že žák se učí dvakrát to samé nebo naopak se některému učivu vyhne. „Podle mne nejhorším rozhodnutím bylo, že si každá škola musela udělat své RVP, a nebylo postupováno jako dříve celoplošně. Tak se stává, že některá témata zcela vypadla, dítě se je po přestěhování učí ještě jednou, nebo třeba vůbec,“ píše respondent E.

Další negativní slova uvádí respondent A: „Předškolní vzdělávání dopadá na přípravnou třídu, kde mohou být pouze žáci s odkladem školní docházky.“ Předškolní vzdělávání v přípravné třídě je nově možné jenom na základě vyšetření ve ŠPZ ve spolupráci s rodiči a dalšími odborníky, kteří rozhodnou o odložení školní docházky a posílení přípravy na školu. Přípravné třídy již nejsou určeny pro děti s diagnostikovaným sociálním znevýhodněním.

Jen jeden respondent vidí alespoň jednu změnu k lepšímu, a to v přesnější diagnostice poruchy žáka. „Nejdůležitější změny jsou v jasnějších konkrétnějších výstupech diagnostiky – kódování a v novém systému sestavování tříd,“ zmiňuje respondent C.

➤ *Jaké problémy školská novela / vyhláška způsobuje?*

(Propojeno s otázkou 9)

Problémů se zaváděním novely respondenti jmenovali celou řadu, mezi ně patří:

Respondent C zmiňuje obtížné sestavování tzv. jednodruhových tříd. „Těžké sestavování ... vede k likvidaci malých škol.“ Jednodruhové třídy je nutné sestavovat tak, aby počet žáků se SVP s přiznaným podpůrným opatřením druhého až pátého stupně nepřesáhl 25 % žáků ve třídě. V případě žáků s LMP musí žáci s touto diagnózou tvořit 100 %. Počet žáků ve třídě se musí pohybovat v rozmezí 6 – 14. „V případě škol s malým počtem žáků není možné vytvořit jednotlivé třídy, jedinou možností je sloučení více ročníků,“ píše respondent E.

O problému s včleňováním (tzv. vřazování) žáků do škol, tříd „s nevhodným vřazováním a vzděláváním dětí,“ se zmiňují respondenti A a D. SPC upřednostňuje včleňování žáků do ZŠ hlavního proudu s podpůrným opatřením nebo do třídy ZŠ hlavního proudu dle §16 odst. 9. Tím dochází k omezení příchodu žáků do ZŠ Práčská, kde jsou vytvořeny pro tyto žáky se

SVP ideální výukové podmínky (škola rodinného typu, malý kolektiv ve třídě, upravený ŠVP). To se týká i žáků, kteří docházejí do přípravné třídy ZŠ Práčská.

Nárůst administrativy zmiňují pedagogové na všech pozicích. „...z učitelů se spíše stávají administrativní pracovníci, kteří neustále vyplňují nějaké tabulky... a tak místo abychom všichni energii dávali do dětí, tak ji spíše plýtváme na různé formuláře,“ uvádí respondent E.

Respondent A uvádí, že: „Pro každého žáka, který má doporučen IVP ze strany ŠPZ, musí být sestaven vyučujícím individuální vzdělávací plán.“ Všechny sestavené IVP dle doporučení musí kontrolovat výchovný poradce a ředitel školy (dříve zodpovědnost ležela pouze na třídním učiteli). Tentýž respondent dodává: „na škole je v současné době 30 žáků s IVP“.

Dále je povinnost hlídat platnost posudků z PPP a SPC a v případě končící platnosti informovat zákonné zástupce (týká se všech žáků ZŠ). Jak respondent E uvádí: „Doba platnosti vyšetření se legislativně mění.“ Respondent D udává, že je povinnost třídního učitele „...psát posudek na každého žáka s IVP, který se chystá na vyšetření do ŠPZ“.

Jak uvádí respondent C: „registrují se veškeré změny týkající se žáků, zapisují se do matriky: aplikace OP, vyšetření, diagnóza. AP záznam činností, formuláře pro magistrát“. Veškeré změny týkající se žáka (doporučení ze strany ŠPZ, IVP, podpůrná opatření, atd.) se musí zaznamenávat do školní matriky. Asistenti pedagoga mají povinnost vyplňovat evidenci pracovní doby. Vykazují pracovní činnosti mimo pracoviště a konkrétní činnost na pracovišti. Nutné je vykazovat veškeré aplikace podpůrných opatření 2. až 5. stupně. V neposlední řadě je třeba vyplňovat velké množství dotazníků pro Magistrát hl. m. Prahy. Téma zvýšení administrativy se objevuje v odpovědích na různé otázky u všech respondentů. „V roce 2017 další novelizace (původní verze obsahovala odborné chyby a nepřesnosti),“ zmiňuje respondent A. Další negativní slova píše respondent C: „Nepřesnosti, úpravy novelizace způsobují zmatky a nedorozumění. Chaos.“

O finanční zajištěnosti asistentů pedagoga se zmiňují negativně respondenti A a C: „...MŠMT v září 2017 odmítlo financovat AP ze státního rozpočtu, tuto povinnost převedli na zřizovatele škol.“ V současné době je na dobré vůli Magistrátu hl. města Prahy, který je zřizovatelem ZŠ Práčská a dalších škol zřízených dle §16 odst. 9 školského zákona, aby hradil PO. Pro

úředníky magistrátu se jednalo o náhlý nárůst výdajů. Počet asistentů na školách je tedy z jejich strany omezován.

Nedostatek času na implementaci změn a nepřípravenost školského systému i jednotlivých pedagogů zmiňuje respondent B: „...nepřípravenost pedagogů většinových ZŠ i pedagogů ZŠ pro žáky se spec. vzděl. potřebami, nepřípravenost škol vybavením a počtem personálu.“

Další negativní moment udává také respondent B. Popisuje snížení úrovně vzdělávání v běžných třídách i v třídách speciálních. Dochází ke „...snížení efektivitě vzdělávacího procesu vzhledem k celkovému poklesu průměrné výkonnosti úrovně žáků“. Do běžných tříd jsou přibíráni žáci s LMP či jinými speciálními potřebami. Podpůrná opatření, která navrhuje ŠPZ, se zde hůře zavádějí. Žák se SVP vyžaduje značnou pozornost vyučujícího, čímž trpí úroveň výuky ostatních žáků. Na ZŠ Práčská by také mohlo docházet ke snížení úrovně vzdělávání, vlivem odlivu žáků do běžných škol na doporučení ŠPZ, stejně jako např. na jiných základních školách při odchodu žáků na víceletá gymnázia. „Diametrálně odlišné vzdělávání (jako kdyby vysokoškolský pedagog po dlouholeté zkušenosti začal vzdělávat středoškoláky)...“ odpovídá respondent B. Sníží se úroveň i výkon absolventů, dodává respondent B.

Důležitost osobního přístupu nad veškerými strastmi současných změn ve školství zdůrazňuje respondent E:

„Záleží asi hlavně na přístupu každého učitele. Ten, který bude chtít problém vidět, tak ho uvidí. Ten, který ne, tak se nad tím povznesse a zvolí takový přístup, který bude nejvhodnější pro dítě.“

➤ *Jaké zlepšení způsobuje novela školského zákona / vyhláška?*

Většina respondentů nevidí žádné zlepšení, které by přinesla současná novela školského zákona.

Dva respondenti připouštějí, že tu jsou zlepšení, nebo by potenciálně pro někoho mohla být. Jak uvádí respondent C: „Zprávy z PPP a SPC obsahují jasnou diagnostiku dítěte s doporučením, jak s ním pracovat“. Jedná se v prvé řadě o informace a pokyny ze ŠPZ, které potřebuje učitel pro svou práci.

Dále v některých případech novela umožňuje žákům s lehčí formou postižení více možností vzdělávání. „V ojedinělých případech je širší možnost

volby vzdělávání pro žáky se spec. vzděl. Potřebami,“ uvádí respondent B. Možnosti vzdělání mohou být poskytnuty na ZŠ hlavního proudu s využitím podpůrného opatření, pokud to podmínky jejich zdravotního stavu umožní, nebo na ZŠ hlavního proudu ve třídě podle § 16 odst. 9, nebo ve škole (dříve praktické) dnes podle §16 odst. 9.

7.2.3 Podrobnější pohled na legislativu

Třetí okruh otázek má za úkol podívat se na konkrétní vyhlášku 27/2016, která upravuje pravidla vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními potřebami uvedených v §16, odst. 9.

- *Jak vnímáte vyhlášku, která upravuje pravidla vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami uvedených v §16, odst. 9. Jaké změny díky ní nastaly?*

Všichni respondenti vnímají vyhlášku negativně, s velkými nedostatky, které byly zmíněné již v dřívějších odpovědích. Tím, že žáci se SVP jsou vřazováni především do ZŠ hlavního vzdělávacího proudu, vzniká dojem, že dochází k úbytku těchto žáků. Nikdo se již nezabývá tím, zda žák s LMP je v takové škole spokojen a může rozvíjet své schopnosti stejným způsobem, jako jeho ostatní spolužáci, byť s možností podpůrného opatření a jak je okolím přijímán. Respondent E uvádí: „Připadá mi, že je celková tendence radikálně a oficiálně snížit počet dětí s LMP. Tvářit se, že je jich v populaci daleko méně, že vlastně není ani moc potřeba s nimi dál počítat. Tím dochází k tomu, že opravdu rapidně klesá úroveň vzdělanosti populace celkově. Ukazují to zcela jednoznačně srovnávací testy. Dítě s LMP zařazené v běžné třídě je často odsouzené sedět někde vzadu, nerušit, případně pracovat s AP – v tom nejlepším případě.“

Respondentu B ve vyhlášce chybí prostor pro pohled pedagoga na způsoby a možnosti vzdělávání žáka. Přitom uvádí, že pedagog je člověk, který s žáky denně pracuje, setkává se s nimi i v jiných situacích, zná rodinné prostředí, vazby. Respondent zmiňuje „postrádám větší důvěru v názor pedagoga, který s žákem pracuje dlouhodobě, dále zhodnocení celkových podmínek žáků“. Jediné, čím může pedagog mírně ovlivnit postoj ŠPZ, je posudek žáka s IVP, který jde po dané době na opětovné přezkoumání s cílem úpravy a prodloužení IVP zase na další dobu určitou. Zodpovědnost za

diagnostiku žáka, která zásadně ovlivňuje jeho výukový program a v širším smyslu i celý budoucí život, v současné době leží plně v rukou pracovníků ŠPZ. „V naší škole máme několik žáků, kteří jsou podle zkušeností vyučujících nevhodně zařazeni do výukových programů (žák velmi schopný je vřazen do výukového programu LMP, opačným případem je několik jedinců, kteří se musejí vzdělávat v programu pro ZŠ hlavního proudu, ale jejich možnosti kladou odpor). Na názor rodiče ani pedagoga se při diagnostice žáka nebere zřetel.“ Jediné směrodatné je rozhodnutí PPP nebo SPC. Přitom je důležité si uvědomit, že žáka nepředurčuje pouze měřitelná kapacita inteligenčního kvocientu (IQ), jak zmiňuje respondent B.

➤ *Co to pro vás konkrétně znamená?*

Respondent E vnímá stále změny v legislativě, ale zmiňuje, že navzdory tomu nejvíc stejně záleží na osobním vkladu vyučujícího. „Myslím si, že dál budu pracovat podle svého nejlepšího vědomí a svědomí... Je nutné, aby děti chodily do školy rády a cítily se v ní dobře.“ To je pro učitele nejdůležitějším kritériem.

➤ *Přináší s sebou zavedení vyhlášky nějaké obavy? Pokud ano, tak jaké?*

Respondenti uvádějí již zmíněné prvky současné legislativy, které velmi ovlivňují ZŠ Práčská a které jsem rozvedla již výše. Mezi zmíněné obavy respondenti A a C uvedli: „Udržení existence, potíže se zaváděním a zaplňováním tzv. jednodruhových tříd“.

Dále jsou to obavy z odlivu žáků, kterým je doporučováno převážně vzdělávání v ZŠ hlavního vzdělávacího proudu, které zmiňuje respondent D: „Ve speciálním školství dochází k odlivu dětí, které by se v těchto institucích měly vzdělávat“, což přímo souvisí s vytvářením jednodruhových tříd. Respondent B udává v poslední řadě obavu z „celkového snížení výkonnostní úrovně vzdělávání“, která zase souvisí s odchodem žáků se SVP na jiné ZŠ na doporučení ŠPZ.

Další obavu ze zavedení vyhlášky uvádí respondent E. Vnímá obavy z velkého tlaku, který způsobila tato vyhláška. „Připadá mi, že vyhláška přináší tlak na psychology v SPC, PPP, ředitele, učitele a ostatní pedagogické pracovníky. Jak jsem psala více administrativy, vícero výkladů a ne vždy jednoznačného pochopení.“ Tlak a nervozita, novost, nesystematičnost, to všechno působí primárně na zařízení ŠPZ, která musela předdiagnostikovat veškeré žáky se SVP, aby byli nově vřazeni. Získat termín vyšetření žáka není vůbec jednoduché, často škola musí hledat jiné zařízení, než kam žák na vyšetření chodíval. Čekací doba je i několik měsíců. Ředitelé mají obavy, aby obdrželi doporučení všech žáků v době, kdy se sestavují třídy na další školní rok. Pedagogové vnímají obavy z tlaku, který je na ně vyvíjen, aby včas vytvořili IVP pro dané žáky, který se taktéž vypracovává na základě doporučení. Vše je umocněno ještě častými změnami v legislativě a obavou, zda je všechno tak, jak má být.

➤ *Jak vidíte budoucnost Vaší pracovní pozice?*

Zaměstnanci jistě přemýšlí, jak se jejich změny ve školství dotknou osobně. Pozice pedagoga může být ohrožena vlivem legislativy z důvodu velikosti školy. Pokud bude ukončena činnost ZŠ Práčská, budou si muset vyučující najít nového zaměstnavatele. Jistě i o této alternativě byli pedagogové nuceni přemýšlet. Na tuto otázku odpověděli čtyři respondenti z pěti. Respondenti se navzdory nastávajícím obtížím s implementací novely školského zákona shodně vidí svou pozici pozitivně – mají dojem, že jejich specializace bude potřebná i v budoucnosti. „Speciální pedagogové budou stále žádaní, jelikož dětí s výchovnými i speciálními problémy přibývá,“ míní respondent C. „Učitelé byli vždy potřeba a budou, a tak se o sebe nebojím,“ uvádí respondent E.

➤ *Jak vidíte budoucnost Vaší školy?*

Otázka, která zajímá všechny, kterým není jedno, kde a jak se děti se speciálními potřebami (především s LMP) vzdělávají. ZŠ Práčská může být pro svou velikost vyhledávána nebo může vlivem legislativy dojít k nenaplnění tříd.

V to první doufá respondent A. „Speciální pedagogika byla v naší republice vypracovaná a propracovaná velice kvalitně. Doufáme, že se podaří zamezit likvidaci našich škol a že bude brán ohled na potřeby dětí.“ Respondenti vidí nebo chtějí vidět situaci naší školy pozitivně. Respondent D uvedl: „Ve školství má své místo. Žáci díky této škole ukončí ŠPD bez traumat.“ „Velice pozitivně. Děti s různými druhy postižení bude stále dost a budou potřebovat speciální péči,“ udává respondent E. „Pozitivně. Malé školy našeho typu budou stále více vyhledávané,“ podotýká respondent C.

Respondent B dodává, že nic není zadarmo. Je nutné se umět přizpůsobovat nově vzniklým podmínkám. „...pokud vybojujeme a obhájíme výhody školy rodinného typu v porovnání s konkurenceschopnými velkými školami a za předpokladu vůle se přizpůsobit nově vzniklým podmínkám, naše škola budoucnost má,“ uvádí respondent B. Bez práce a úsilí nejsou výsledky.

➤ *Kdybyste měli možnost upravit platný školský zákon, jaké změny byste volili?*

V této otázce mohli respondenti vyjádřit své názory, nápady, jak by změnil dle svého úsudku školský zákon. Jeden respondent nedokázal na danou otázku odpovědět. Odpovědi se většinou vztahovaly k možnostem napravení problémů, o kterých respondenti hovořili výše.

Respondent C píše o eliminaci umístování dětí s podpůrnými opatřeními do hlavního vzdělávacího proudu, především pokud se proti němu staví rodiče dítěte. „Brát ohled i na přání rodiče, kde chce, aby se dítě vzdělávalo,“ udává respondent C.

Respondent E upozorňuje na dvojsečnost systému diagnostiky žáků, která má v současnosti příliš velký význam pro způsob jeho výuky i zařazení do kolektivu. „Odstranila bych přísné škatulkování a někdy obtížnost zařazení (např. autistů, dětí s ADHD, dětí spíše nevychovaných než s diagnostikou).“ Respondent navrhuje snížení nutné administrativy: „ubrala bych papírování a administrativu a spíše prosazovala staré známé ŠKOLA HROU s cílem jednoznačně zdůraznit socializaci, s co nejlepším začlením dětí do společnosti, umět si poradit v životě a snažit se řídit lidským rozumem“.

Respondent D doporučuje celou koncepci inkluzivního školství v současné podobě zrušit a nahradit jinou. „Je toho hodně, celé přepracovat. Prostě jiná koncepce.“

Respondent A upozorňuje na celoplošnou aplikaci inkluze. „Inkluze není vhodná pro všechny děti.“

7.2.4 Odpovědi na výzkumné otázky

Na *hlavní výzkumnou otázku*: „Jaký vliv má novela školského zákona z roku 2016 na chod ZŠ Práčská?“ lze odpovědět, že vliv novely vyvolává nespokojenost u vyučujících. Důvodem je nárůst administrativy, ale také skladba tříd. Třídy jsou sestaveny z více ročníků, což znamená pro pedagogy náročné přípravy na výuku, obtíže při realizaci, větší „nasazenost“. Je zřejmé, že legislativa ovlivnila fungování školy tím, že počet žáků byl v podstatě nezměněn a kapacitně se škola naplnila jako v předchozích letech.

K zodpovězení *první dílčí výzkumné otázky*, tj. „Jaká zdravotní omezení a podpůrná opatření měli žáci, kteří se přišli vzdělávat na ZŠ Práčská po začátku platnosti novely školského zákona?“ lze říci, že ve sledovaném období přišlo na ZŠ Práčská 24 žáků. Nejvíce zastoupené zdravotní omezení bylo ADHD, a to u 19 žáků. U 17 žáků bylo jiné zdravotní omezení, 13 žáků přišlo s mentálním postižením, 12 žáků s logopedickou vadou a s PAS přišli 4 žáci. U žáků, kteří přišli na ZŠ Práčská v daném období, převažuje stupeň podpůrného opatření 3, a to u 16 žáků. Stupeň podpory 4 mají 2 žáci. 6 žáků nemá přiznaný žádný stupeň podpůrného opatření.

Na *druhou dílčí výzkumnou otázku*: „Kolik žáků na základě novely školského zákona odešlo na spádovou ZŠ?“ je možné odpovědět, že během sledovaného období od 1. 9. 2016 do 31. 12. 2017 odešli na spádovou ZŠ pouze 2 žáci. Celkově v tomto období odešlo ze školy 8 žáků. Převažujícím důvodem odchodu bylo stěhování rodičů do jiné lokality.

Na *třetí dílčí výzkumnou otázku*: „Jaké pozitivní důsledky přináší podle dotázaných pedagogů novela školského zákona?“ je možné odpovědět, že korespondenti vidí jako následek novely školského zákona zlepšení jen minimální. Mezi pozitivy, která zazněla v dotazníku, byla uvedena možnost mít pro určité jedince větší výběr vzdělávacích institucí a detailně propracovanou diagnostiku včetně doporučení. Ta slouží pedagogům jako možný návod, jak s konkrétním žákem pracovat.

Na *čtvrtou dílčí výzkumnou otázku*: „Jaké negativní důsledky přináší podle dotázaných pedagogů novela školského zákona?“ je možno odpovědět, že podle dotázaných pedagogů přináší novela školského zákona pro ZŠ Práčská velké komplikace v podobě sestavování jednodruhových tříd. Vřazování žáků se SVP (s LMP) do hlavního vzdělávacího proudu přináší dle pedagogů zhoršení výkonů žáků a vede k psychickým obtížím vzdělávaných. Klesá úroveň výuky. To se týká jak škol hlavního proudu, tak ZŠ Práčská, ale každé z nich z opačného důvodu. Vedení školy zaměstnává pedagogy nárůstem administrativních úkonů a častými změnami v legislativě, které způsobují zmatek. Dalším dopadem změny legislativy je nedostatečné finanční zázemí podpůrných opatření. Změna legislativy má dopad také na pracovníky psychologických poraden. Vzniká dlouhá čekací lhůta na vyšetření žáka způsobená nedostatkem kapacit těchto pracovišť.

8. Závěr

Bakalářská práce byla zaměřena na změnu legislativy, která zasáhla do chodu ZŠ Práčská, jež se věnuje edukaci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Domnívám se, že se mi podařilo naplnit z velké části cíle této práce. Čtenář byl v teoretické části obeznámen s novelou školského zákona č. 82/2015 Sb. a s prováděcím předpisem k novele – vyhláškou 27/2016. Dále s historií a vývojem speciálního školství na území ČR, sdělením a obsahem školských poradenských zařízení a s nejčastěji vyskytujícími se diagnózami u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na základních školách.

Cílem praktické části bylo zjistit, jakým způsobem se promítla změna školského zákona do praxe školy zaměřené na vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, a dále, zda tyto změny mohou ohrozit jejich existenci. V rámci výzkumu jsem využila své pracoviště ZŠ Práčská, která je zřízena dle § 16 odst. 9 zákona. Pro dosažení cílů bakalářské práce byla zvolena metoda analýzy dat a kvalitativní výzkum. Data byla získána ze školní matriky *Bakalář* a z polostrukturovaných rozhovorů.

V první části výzkumu, který se týkal přímo základní školy, jsem zpracovala data s ohledem na dílčí výzkumné otázky. Pro názornost jsem tato data umístila do tabulek. Data jasně odpovídají na obě dvě výzkumné otázky a tak mohu říci, že se mi podařilo naplnit cíl této části výzkumu.

V rámci zpracování výzkumných otázek, které se týkaly druhé části výzkumu (tj. pozitiv a negativ školské legislativy), jsem narazila na zjištění, že respondenti nerozlišují mezi obsahem novely školského zákona a mezi vyhláškou 27/2016. Proto jsem v analýze rozhovorů vzala v úvahu jejich pohled na danou problematiku a přizpůsobila tomu otázky. V této části výzkumu se mi tak podařilo naplnění cílů pouze částečně. Podařili se mi zachytit názory respondentů na současnou legislativu, ale nepodařila se mi prokázat znalost respondentů novely školského zákona a vyhlášky 27/2016.

Jak uvedl jeden z respondentů, aby nedošlo k zániku ZŠ Práčská, je potřeba obhájit výhody malé školy v porovnání s konkurenceschopnými velkými školami. Domnívám se, že aby k tomu mohlo dojít, musí mít vedení školy a personál vůli přizpůsobit se novým podmínkám a hledat možnosti, jak naplnit kapacitu školy.

Uvědomuji si, že vzdělávání žáků se speciálními potřebami se různí, a tak vzdělávání žáků s mentálním postižením je jiné než např. vzdělávání žáků s tělesným omezením. Domnívám se, že to, čím pro žáka s fyzickou vadou je invalidní vozík – tedy kompenzační pomůcka, je pro žáka s mentálním postižením upravený výukový plán. Myslím si, že žáci s LMP se nikdy nemohou rovnat svým vrstevníkům bez mentálního postižení.

Z mé praxe vidím, že jsou skupiny dětí, které se inkludovat nedají. Nejsou to jen žáci s mentálním postižením, ale také žáci s těžkou formou ADHD nebo logopedické vady. Je jen na pracovnících psychologických poraden, jakou vzdělávací instituci pro vzdělávání těchto žáků doporučí a na rodičích, zda doporučení přijmou.

Seznam užité literatury

Knižní publikace:

CRESWELL, John. *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five traditions. 1. Thousand Oaks: Sage publications, 1998* in HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace. 4. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0982-9.*

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 978-80-246-0139-7.*

GOETZ, Michal et UHLÍKOVÁ, Petra. *ADHD - porucha pozornosti s hyperaktivitou: příručka pro starostlivé rodiče a zodpovědné učitele. Praha: Galén, c2009. ISBN 978-80-7262-630-4.*

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.*

HENDL, Jan et REMR, Jiří. *Metody výzkumu a evaluace. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1192-1.*

KUCHARSKÁ, Anna, MRÁZKOVÁ Jana, WOLFOVÁ, Renata, TOMICKÁ, Václava. *Školní speciální pedagog. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0497-8.*

LUDVÍK, František. *Školství pro mládež vyžadující zvláštní péči. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1954.*

MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1362-4.*

MONATOVÁ, Lili. *Pojetí speciální pedagogiky z vývojového hlediska. 2. rozš. vyd. Brno: Paido, 1998. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-85931-60-5.*

OPEKAROVÁ, Olga. *Kapitoly z výchovného poradenství: školní poradenské služby. Vyd. 2., upr. a dopl. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2010. ISBN 978-80-86723-96-9.*

PRŮCHA, Jan. *Přehled pedagogiky: úvod do studia oboru. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-399-4.*

RENOTIÉROVÁ, Marie et LUDVÍKOVÁ, Libuše. *Speciální pedagogika*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006. ISBN 80-244-1475-9.

SCHOPLER, Eric et MESIBOV, Gary B. *Behavioral Issues in Autism*. 1. Boston: Springer, 1994. ISBN 0-306-44800-8.

SLOWÍK, Josef. *Speciální pedagogika*. Praha: Grada, 2007. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1733-3.

STRAUSS, Anselm L. et CORBIN, Juliet. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Brno: Sdružení Podané ruce, 1999. SCAN. ISBN 80-85834-60-X.

SURYNEK, Alois. *Základy sociologického výzkumu*. Praha: Management Press, 2001, s. 131 ISBN 80-7261-038-4.

ŠVARCOVÁ-SLABINOVÁ, Iva. *Mentální retardace: vzdělávání, výchova, sociální péče*. Vyd. 2., přeprac. Praha: Portál, 2003. Speciální pedagogika (Portál). ISBN 80-7178-821-x.

ŠVARCOVÁ-SLABINOVÁ, Iva. *Vzdělávací program pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy: [učební dokument]*. 2., přeprac. vyd. Praha: Septima, 1997. ISBN 80-7216-030-3.

TEPLÁ, Marta. *Asistent pedagoga: jak efektivně zavést pozici asistenta pedagoga ve školách*. Praha: Verlag Dashöfer, 2015. ISBN 978-80-87963-15-9.

VALENTA, Milan et MÜLLER, Oldřich. *Psychopedie: [teoretické základy a metodika]*. Praha: Parta, 2003. ISBN 80-7320-039-2.

VALENTA, Milan. *Přehled speciální pedagogiky: rámcové kompendium oboru*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0602-6.

Články:

VÁŇOVÁ, Růžena. *Vývoj školství pro děti s mentálním postižením v českých zemích (od konce 19. století do konce 1. republiky)*. *Speciální pedagogika*. 1996, 6(4), str. 1 – 9, ISSN: 1211-2720

Elektronické zdroje:

Diagnostika a typy ADHD: asociace dospělých pro hyperaktivní děti. Asociace ADHD [online]. c2009 [cit. 2018-09-04]. Dostupné z: <http://www.adehade.cz/diagnostika/diagnostika-a-typy-adhd/>

Informace pro základní školy: Úpravy ŠVP podle RVP ZV. In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. C2013-2018 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/3-informace-pro-zakladni-skoly?highlightWords=pruvodce+reditele+spolecnym+vzdelavanim>

Katalog podpůrných opatření: Obecná část [online]. c2015-2018 [cit. 2018-04-30]. Dostupné z: <http://katalogpo.upol.cz/obecna-cast/3-komu-jsou-podpurna-opatreni-urcena/3-1-stupne-podpurnych-opatreni/>

Nejčastější dotazy z dějin školství. Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského [online]. c2011-2018 [cit. 2017-09-02]. Dostupné z: <http://www.npmk.cz/muzeum/nejcastejsi-dotazy-historie-skolstvi#zs-2>

PILÁŘ, Jiří. Systém vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v našich podmínkách: Výhodiska současné koncepce speciálního vzdělávání [online]. 16.1.2011 [cit. 2018-09-04]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/S/10163/system-vzdelavani-zaku-se-specialnimi-vzdelavacimi-potrebami-v-nasich-podminkach.html/>

Průvodce ředitele společným vzděláváním. In: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. c2013-2018 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/36884/>

Přehled tematických zpráv České školní inspekce (říjen–listopad 2017): Společné vzdělávání ve školním roce 2016/2017. Česká školní inspekce [online]. Praha: Portál, c2017, 12.12.2017 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z:

http://www.csicr.cz/cz/Dokumenty/Informacni-bulletin/Informacni-bulletin-Ceske-skolni-inspekce-12_2017

Vyhláška. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. c2013-2018 [cit. 2017-11-12]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/3685>

Vyhláška č. 27/2016 Sb: Vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. Zákony pro lidi.cz [online]. c2010-2018 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-27>

Vyhláška č. 197/2016 Sb.: Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další vyhlášky. Zákony pro lidi.cz [online]. c2010-2018 [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-197>

Výroční zpráva 2016/2017. Základní škola, Praha 10, Práčská 37: Výroční zpráva [online]. 2017 [cit. 2018-02-10]. Dostupné z: <http://www.zs-pracska.cz/file.php?nid=3305&oid=5911574>

Vzdělávání dětí s lehkým mentálním postižením (LMP) v datech. Česká odborná společnost pro inkluzivní vzdělávání [online]. 2017 [cit. 2017-09-04]. Dostupné z: <https://cosiv.cz/cs/2017/01/17/vzdelavani-deti-s-lehkym-mentalnim-postizenim-lmp-v-datech/>

ZÁKON ZE DNE 24.5.1929 O POMOCNÝCH ŠKOLÁCH (TŘÍDÁCH). E.pravo.cz [online]. c1999-2018 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/vyhledavani-asp/?Id=4838&Section=1&IdPara=1&ParaC=2>

Zákon č. 63/1978 Sb.: Zákon o opatřeních v soustavě základních a středních škol [online]. c2010-2018 [cit. 2018-04-29]. Dostupné z: : <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1978-63>

Zákon č. 82/2015 Sb.: Zákon, kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Zákony pro lidi.cz [online]. c2010-2018 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-82>

Zákon č. 561/2004 Sb.: Zákon o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Zákony pro lidi.cz [online]. c2010-2018 [cit. 2018-03-18]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

Přílohy:

Příloha č. 1: Seznam zkratk

ADHD	porucha pozornosti s hyperaktivitou a impulzivitou
ČR	Česká republika
IVP	individuální výukový plán
IQ	inteligenční kvocient
LMP	lehké mentální postižení
LMR	lehká mentální retardace
LV	logopedické vady
MŠ	mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
P ze ZŠ	přechod z jiné základní školy na základní školu Práčská
PAS	poruchy autistického spektra
PLPP	plán pedagogické podpory
PO	podpůrné opatření
PPP	Pedagogicko – psychologická poradna
PŠD	povinná školní docházka
PT	přípravná třída
PT – 1	z přípravné třídy do 1. Třídy ZŠ Práčská
RVP ZV	rámcově vzdělávací plán pro zvláštní vzdělávání
SOU	Střední odborné učiliště
SPC	Speciálně – pedagogické centrum
SŠ	střední škola
STMP	střední mentální postižení
STMR	střední mentální retardace
SVP	speciálně vzdělávací potřeby
ŠD	školní družina

ŠPZ	školní pedagogické zařízení
ŠVP	školní výukový plán
ŠVP ŠD	školní výukový plán školní družiny
RVP ZV	rámcově vzdělávací plán pro zvláštní vzdělávání
TEACCH	Treatment and Education of Autistic and Communication Handicapped Children
ZSP	základní speciální program
ZŠ	Základní škola

Příloha č. 2: Vyhláška 27/2016

VYHLÁŠKA ze dne 21. ledna 2016 o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy stanoví podle § 19, § 23 odst. 3 a § 26 odst. 4 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění zákona č. 383/2005 Sb., zákona č. 49/2009 Sb. a zákona č. 82/2015 Sb., (dále jen „zákon“):

ČÁST PRVNÍ

ÚVODNÍ USTANOVENÍ

§ 1

(1) Tato vyhláška upravuje pravidla vzdělávání dětí, žáků a studentů (dále jen „žák“) se speciálními vzdělávacími potřebami, vzdělávání žáků uvedených v § 16 odst. 9 zákona a vzdělávání žáků nadaných.

(2) Při postupech upravených touto vyhláškou se přihlíží ke všem vyjádřením žáka v záležitostech týkajících se jeho vzdělávání s ohledem na jeho věk a stupeň vývoje; o těchto záležitostech se žákovi poskytují dostatečné a vyčerpávající informace pro utvoření názoru. Při postupech upravených touto vyhláškou se dbá, aby byly v souladu se zájmem žáka. Veškerá sdělení upravená touto vyhláškou jsou poskytována žákovi nebo zákonnému zástupci žáka srozumitelným způsobem.

ČÁST DRUHÁ

VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

HLAVA I

OBEČNÁ USTANOVENÍ

§ 2

Podpůrná opatření

(1) Podpůrná opatření prvního stupně představují minimální úpravu metod, organizace a hodnocení vzdělávání a jsou poskytována žákovi, u kterého se projevuje potřeba úprav ve vzdělávání nebo školských službách a zapojení v kolektivu. Podpůrná opatření prvního stupně nemají normovanou finanční náročnost.

(2) Pokud by k naplnění vzdělávacích potřeb žáka nepostačovalo poskytování podpůrných opatření prvního stupně, doporučí škola nebo školské zařízení (dále jen „škola“) žákovi využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení za účelem posouzení jeho speciálních vzdělávacích potřeb.

(3) Podpůrná opatření druhého až pátého stupně se poskytují na základě doporučení školského poradenského zařízení a s informovaným souhlasem zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka.

(4) Podpůrná opatření se poskytují samostatně nebo v kombinacích různých druhů a stupňů v souladu se zjištěnými speciálními vzdělávacími potřebami žáka. Konkrétní druh podpůrného opatření lze poskytovat pouze v jednom stupni.

(5) Členění konkrétních podpůrných opatření do stupňů, pravidla jejich použití a normovaná finanční náročnost podpůrných opatření druhého až pátého stupně jsou stanoveny v příloze č. 1 k této vyhlášce.

HLAVA II

ZVLÁŠTNÍ USTANOVENÍ O NĚKTERÝCH PODPŮRNÝCH OPATŘENÍCH

Individuální vzdělávací plán žáka se speciálními vzdělávacími potřebami

§ 3

(1) Individuální vzdělávací plán zpracovává škola, vyžadují-li to speciální vzdělávací potřeby žáka. Individuální vzdělávací plán se zpracovává na základě doporučení školského poradenského zařízení a žádosti zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka.

(2) Individuální vzdělávací plán je závazným dokumentem pro zajištění speciálních vzdělávacích potřeb žáka, přičemž vychází ze školního vzdělávacího programu a je součástí dokumentace žáka ve školní matrice.

(3) Individuální vzdělávací plán obsahuje údaje o skladbě druhů a stupňů podpůrných opatření poskytovaných v kombinaci s tímto plánem, identifikační údaje žáka a údaje o pedagogických pracovnících podílejících se na vzdělávání žáka. V individuálním vzdělávacím plánu jsou dále uvedeny zejména informace o:

- a) úpravách obsahu vzdělávání žáka,

- b) časovém a obsahovém rozvržení vzdělávání,
- c) úpravách metod a forem výuky a hodnocení žáka,
- d) případné úpravě výstupů ze vzdělávání žáka.

(4) Individuální vzdělávací plán dále obsahuje jméno pedagogického pracovníka školského poradenského zařízení, se kterým škola spolupracuje při zajišťování speciálních vzdělávacích potřeb žáka. Vzor individuálního vzdělávacího plánu je uveden v příloze č. 2 k této vyhlášce.

(5) Individuální vzdělávací plán je zpracován bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 1 měsíce ode dne, kdy škola obdržela doporučení a žádost zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka. Individuální vzdělávací plán může být doplňován a upravován v průběhu celého školního roku podle potřeb žáka.

(6) Zpracování a provádění individuálního vzdělávacího plánu zajišťuje ředitel školy. Individuální vzdělávací plán se zpracovává ve spolupráci se školským poradenským zařízením, žákem a zákonným zástupcem žáka, není-li žák zletilý.

§ 4

(1) Škola seznámí s individuálním vzdělávacím plánem všechny vyučující žáka a současně žáka a zákonného zástupce žáka, není-li žák zletilý, který tuto skutečnost potvrdí svým podpisem. Poskytování vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu lze pouze na základě písemného informovaného souhlasu zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka podle § 16 odst. 1.

(2) Školské poradenské zařízení ve spolupráci se školou sleduje a nejméně jednou ročně vyhodnocuje naplňování individuálního vzdělávacího plánu a poskytuje žákovi, zákonnému zástupci žáka a škole poradenskou podporu. V případě nedodržování opatření uvedených v individuálním vzdělávacím plánu informuje o této skutečnosti ředitele školy.

(3) Pro změny v individuálním vzdělávacím plánu se použijí obdobně ustanovení týkající se zpracování individuálního vzdělávacího plánu, seznámení s ním, poskytování vzdělávání podle něho a vyhodnocování jeho naplňování.

§ 5

Asistent pedagoga

(1) Asistent pedagoga poskytuje podporu jinému pedagogickému pracovníkovi při vzdělávání žáka či žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v rozsahu podpůrného opatření nebo podle § 18 odst. 1. Asistent pedagoga pomáhá jinému pedagogickému pracovníkovi při organizaci a realizaci vzdělávání, podporuje samostatnost a aktivní zapojení žáka do všech činností uskutečňovaných ve škole v rámci vzdělávání, včetně poskytování školských služeb.

(2) Asistent pedagoga pracuje podle potřeby se žákem nebo s ostatními žáky třídy, oddělení nebo studijní skupiny podle pokynů jiného pedagogického pracovníka a ve spolupráci s ním.

(3) Hlavními činnostmi asistenta pedagoga jsou

- a) pomoc při výchovné a vzdělávací činnosti a pomoc při komunikaci se žáky, zákonnými zástupci žáků a s komunitou, ze které žák pochází,
- b) pomoc žákům v adaptaci na školní prostředí,
- c) pomoc žákům při výuce a při přípravě na výuku; žák je přitom veden k nejvyšší možné míře samostatnosti,
- d) nezbytná pomoc žákům při sebeobsluze a pohybu během vyučování a při akcích pořádaných školou mimo místo, kde škola v souladu se zápisem do školského rejstříku uskutečňuje vzdělávání nebo školské služby,
- e) další činnosti uvedené v jiném právním předpise1).

(4) Není-li dále stanoveno jinak, může asistent pedagoga poskytovat podporu při vzdělávání žákovi nebo více žákům současně, nejvýše však 4 žákům ve třídě, oddělení nebo studijní skupině, a to s ohledem na povahu speciálních vzdělávacích potřeb těchto žáků; v případě škol, tříd, oddělení nebo studijních skupin zřízených podle § 16 odst. 9 zákona nebo jedná-li se o asistenta pedagoga podle § 18 odst. 1, může být počet žáků připadajících na asistenta pedagoga vyšší.

§ 6

Poskytování podpůrných opatření žáků používajícím jiný komunikační systém než mluvenou řeč

(1) Pro žáka, u něhož je potřebné při vzdělávání užívat jiný komunikační systém než mluvenou řeč, zajišťuje škola vzdělávání v komunikačním systému, který odpovídá jeho potřebám, přednostně v tom, jehož užívání žák preferuje.

(2) Žákům, kteří jsou vzděláváni v českém znakovém jazyce, poskytuje škola souběžně vzdělávání v psaném českém jazyce; při jeho výuce se používají metody používané při výuce českého jazyka jako jazyka cizího.

(3) Výstupy z naukových předmětů jsou u žáků, kteří jsou vzděláváni v českém znakovém jazyce, stanovovány v českém znakovém jazyce a v psané češtině.

§ 7

Tlumočnick českého znakového jazyka

(1) Upřednostňuje-li žák při komunikaci český znakový jazyk a je-li vzděláván ve škole, třídě či studijní skupině, kde český znakový jazyk není komunikačním systémem všech účastníků vzdělávacího procesu, poskytuje mu škola vzdělávání s využitím tlumočnick českého znakového jazyka.

(2) Tlumočnick provádí přesný překlad obsahu sdělení mezi účastníky komunikace formou, která je jasná a srozumitelná všem zúčastněným, a komunikačním systému, který si žák zvolil.

(3) Tlumočnick je využíván po celou dobu poskytování vzdělávání, je-li to v zájmu naplnění vzdělávacích potřeb žáka.

(4) Využívá-li žák více způsobů komunikace, stanoví školské poradenské zařízení rozsah působení tlumočnick při poskytování vzdělávání s ohledem na naplnění vzdělávacích potřeb žáka a komunikační systém, který žák upřednostňuje.

(5) Činnosti tlumočnick může souběžně využívat více žáků, je-li to možné a vhodné.

(6) Činnost tlumočnick je využívána při vzdělávání a při akcích pořádaných školou mimo místo, kde škola v souladu se zápisem do školského rejstříku uskutečňuje vzdělávání nebo školské služby.

§ 8

Přepisovatel pro neslyšící

(1) Upřednostňuje-li žák při komunikaci mluvený český jazyk s oporou v psaném textu a je-li vzděláván ve škole, třídě či studijní skupině, kde mluvený český jazyk s oporou v psaném textu není komunikačním systémem všech účastníků vzdělávacího procesu, poskytuje mu škola vzdělávání s využitím přepisovatele pro neslyšící.

(2) Přepisovatel v rámci vzdělávání převádí mluvenou řeč do písemné podoby v reálném čase.

(3) Činnosti přepisovatele může souběžně využívat více žáků, je-li to možné a vhodné.

§ 9

Působení dalších osob poskytujících podporu

Působení dalších osob, které žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami po dobu jeho pobytu ve škole poskytují podporu podle jiných právních předpisů, zejména osobního asistenta, se umožní na základě vyjádření školského poradenského zařízení.

HLAVA III

POSTUP V SOUVISLOSTI S POSKYTOVÁNÍM PODPŮRNÝCH OPATŘENÍ

§ 10

Postup školy při poskytování podpůrných opatření prvního stupně

(1) Plán pedagogické podpory zpracuje škola, nepostačuje-li samotné zohlednění individuálních vzdělávacích potřeb žáka při vzdělávání, a to za podmínek stanovených v příloze č. 1 k této vyhlášce.

(2) Plán pedagogické podpory zahrnuje zejména popis obtíží a speciálních vzdělávacích potřeb žáka, podpůrná opatření prvního stupně, stanovení cílů podpory a způsobu vyhodnocování naplňování plánu.

(3) Plán pedagogické podpory škola průběžně aktualizuje v souladu s vývojem speciálních vzdělávacích potřeb žáka.

(4) Vzor plánu pedagogické podpory je uveden v příloze č. 3 k této vyhlášce.

(5) Poskytování podpůrných opatření prvního stupně škola průběžně vyhodnocuje. Nejpozději po 3 měsících od zahájení poskytování podpůrných opatření poskytovaných na základě plánu pedagogické podpory škola vyhodnotí, zda podpůrná opatření vedou k naplnění stanovených cílů. Není-li tomu tak, doporučí škola zletilému žákovi nebo zákonnému zástupci žáka využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení. Do doby zahájení poskytování podpůrných opatření druhého až pátého stupně na základě doporučení školského poradenského zařízení poskytuje škola podpůrná opatření prvního stupně na základě plánu pedagogické podpory.

(6) S plánem pedagogické podpory seznámí škola žáka, zákonného zástupce žáka, všechny vyučující žáka a další pedagogické pracovníky podílející se na provádění tohoto plánu. Plán obsahuje podpis osob, které s ním byly seznámeny.

Postup před přiznáním podpůrných opatření druhého až pátého stupně

§ 11

(1) Ředitel školy určí ve škole pedagogického pracovníka, který bude odpovídat za spolupráci se školským poradenským zařízením v souvislosti s doporučením podpůrných opatření žákovi se speciálními vzdělávacími potřebami.

(2) Pro účely poskytování poradenské pomoci školským poradenským zařízením zajistí škola bezodkladné předání plánu pedagogické podpory školskému poradenskému zařízení, pokud se žák podle něho vzdělával.

(3) Poradenskou pomoc školského poradenského zařízení může využít žák nebo jeho zákonný zástupce také na základě svého uvážení nebo na základě rozhodnutí orgánu veřejné moci podle jiného právního předpisu.

(4) Školské poradenské zařízení při posuzování speciálních vzdělávacích potřeb žáka vychází z

- a) charakteru obtíží žáka, které mají dopad na jeho vzdělávání,
- b) speciálně-pedagogické, případně psychologické, diagnostiky za účelem posouzení speciálních vzdělávacích potřeb žáka,

- c) informací o dosavadním průběhu vzdělávání žáka ve škole, zejména údajů uvedených ve školní matrice,
- d) plánu pedagogické podpory,
- e) údajů o dosavadní spolupráci žáka se školským poradenským zařízením,
- f) informací poskytnutých žákem nebo zákonným zástupcem žáka,
- g) podmínek školy, ve které se žák vzdělává nebo se bude vzdělávat, a
- h) posouzení zdravotního stavu poskytovatelem zdravotních služeb nebo posouzení podstatných skutečností ke stanovení podpůrných opatření jiným odborníkem, je-li to třeba.

(5) Školské poradenské zařízení při posuzování speciálních vzdělávacích potřeb žáka přihlíží k jeho aktuálnímu zdravotnímu stavu.

(6) V případě podpůrného opatření spočívajícího v používání kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek školské poradenské zařízení doporučí přednostně ty pomůcky, kterými již škola disponuje, pokud tím bude naplněn účel podpůrného opatření.

§ 12

(1) Pro doporučení konkrétních podpůrných opatření školské poradenské zařízení zjišťuje také možnost využití personálních a materiálních podmínek školy vytvořených v souvislosti s poskytováním podpůrných opatření jiným žákům školy. Při tomto zjišťování škola poskytuje školskému poradenskému zařízení součinnost.

(2) K doložení podkladů uvedených v § 11 odst. 4 může školské poradenské zařízení vyzvat školu, zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka.

(3) Školské poradenské zařízení projedná před vydáním doporučení návrh doporučených podpůrných opatření se školou, zletilým žákem nebo zákonným zástupcem žáka, a povede-li to k naplňování vzdělávacích potřeb žáka, přihlédne k jejich vyjádření. Se školským zařízením projedná školské poradenské zařízení návrh podpůrných opatření v oblasti školských služeb.

(4) Neposkytuje-li zákonný zástupce žáka součinnost směřující k přiznání podpůrných opatření, jež jsou v nejlepším zájmu žáka, postupuje škola a školské poradenské zařízení podle jiného právního předpisu²⁾.

§ 13

Zpráva a doporučení za účelem stanovení podpůrných opatření

(1) Zprávu obsahující závěry vyšetření a doporučení obsahující podpůrná opatření pro vzdělávání žáka vydá na základě posouzení speciálních vzdělávacích potřeb žáka školské poradenské zařízení.

(2) Při vydání zprávy a doporučení je zletilý žák nebo zákonný zástupce žáka informován o jejich obsahu a poučen o možnosti podat žádost o revizi podle § 16b zákona.

(3) Zpráva a doporučení se vydávají do 30 dnů ode dne ukončení posuzování speciálních vzdělávacích potřeb žáka, nejpozději však do 4 měsíců ode dne přijetí žádosti o poskytnutí poradenské pomoci školským poradenským zařízením; tato lhůta se prodlužuje o dobu nezbytnou k obstarání posouzení podstatných skutečností ke stanovení podpůrných opatření jiným odborníkem.

§ 14

Zpráva

(1) Zpráva vydaná pro účely doporučení podpůrných opatření pro vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami obsahuje

- a) identifikační údaje žáka a školského poradenského zařízení,
- b) datum přijetí žádosti o poskytnutí poradenské pomoci,
- c) důvod poskytování poradenské pomoci,
- d) anamnestické údaje žáka,
- e) popis obtíží,
- f) průběh dosavadní poradenské péče,
- g) informace o podkladech, z nichž školské poradenské zařízení ve svých závěrech vychází,
- h) shrnutí průběhu a výsledků vyšetření,
- i) popis speciálních vzdělávacích potřeb žáka,
- j) skutečnosti podstatné pro doporučení podpůrných opatření,
- k) poučení o možnosti podat žádost o revizi zprávy podle § 16b zákona,

- l) identifikační údaje pracovníka školského poradenského zařízení, který je odpovědný za provedení vyšetření a zpracování zprávy, a
- m) datum vyhotovení zprávy.

(2) Vzor zprávy je stanoven v příloze č. 4 k této vyhlášce.

§ 15

Doporučení

(1) Doporučení se vyhotovuje za účelem stanovení podpůrných opatření pro vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami. Školské poradenské zařízení vychází při vydání doporučení zejména ze závěrů vyšetření uvedených ve zprávě a případného posouzení podstatných skutečností ke stanovení podpůrných opatření jiným odborníkem. Výsledky vyšetření a posouzení podle věty druhé zpravidla nesmí být v den podání žádosti o poskytnutí poradenské pomoci starší než 3 měsíce.

(2) Doporučení vydané za účelem stanovení podpůrných opatření pro vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami obsahuje

- a) identifikační údaje žáka, školy a školského poradenského zařízení,
- b) datum přijetí žádosti o poskytnutí poradenské pomoci,
- c) shrnutí závěrů vyšetření,
- d) popis speciálních vzdělávacích potřeb žáka,
- e) údaje o případném znevýhodnění žáka uvedeném v § 16 odst. 9 zákona,
- f) doporučené podpůrné opatření a jeho stupeň, včetně případných kombinací a variant podpůrných opatření,
- g) návrh postupu při poskytování podpůrných opatření,
- h) poučení o možnosti podat žádost o revizi doporučení podle § 16b zákona,
- i) identifikační údaje pracovníka školského poradenského zařízení, který poradenskou službu poskytl, a
- j) datum vyhotovení doporučení.

(3) Školské poradenské zařízení v doporučení stanoví dobu, po kterou je poskytování podpůrného opatření nezbytné; tato doba zpravidla nepřesáhne

2 roky. Termín nového posouzení speciálních vzdělávacích potřeb uvede školské poradenské zařízení do zprávy a doporučení.

(4) Vzor doporučení je stanoven v příloze č. 5 k této vyhlášce.

§ 16

Postup při poskytování podpůrných opatření druhého až pátého stupně

(1) Podpůrná opatření škola poskytuje bezodkladně po obdržení doporučení školského poradenského zařízení a poté, co zletilý žák nebo zákonný zástupce žáka udělil ve škole nebo školském zařízení písemný informovaný souhlas s jejich poskytováním.

(2) Informovaný souhlas podle odstavce 1 obsahuje

- a) výslovné vyjádření souhlasu s poskytováním podpůrných opatření,
- b) informace o důsledcích, které vyplývají z poskytování podpůrného opatření, zejména o změnách ve vzdělávání v souvislosti s poskytováním podpůrného opatření,
- c) informace o organizačních změnách, které v souvislosti s poskytováním podpůrných opatření mohou nastat, a
- d) podpis zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka stvrzující, že informacím uvedeným v písmenech b) a c) porozuměl.

(3) Není-li možné ze závažných důvodů zabezpečit bezodkladné poskytování doporučeného podpůrného opatření, poskytuje škola po projednání se školským poradenským zařízením a na základě informovaného souhlasu zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka po dobu nezbytně nutnou jiné obdobné podpůrné opatření stejného stupně. Není-li doporučené podpůrné opatření poskytnuto do 4 měsíců ode dne vydání doporučení, škola projedná tuto skutečnost se školským poradenským zařízením.

(4) Škola ve spolupráci se školským poradenským zařízením, žákem a zákonným zástupcem žáka průběžně vyhodnocuje poskytování podpůrného opatření. Školské poradenské zařízení vyhodnotí poskytování podpůrných opatření ve lhůtě jím stanovené, nejdéle však do 1 roku od vydání doporučení. V případě vyhodnocení individuálního vzdělávacího plánu se uplatní § 4 odst. 2.

(5) Shledá-li škola, že podpůrná opatření nejsou dostačující nebo nevedou k naplňování vzdělávacích možností a potřeb žáka, bezodkladně

doporučí zletilému žákovi nebo zákonnému zástupci žáka využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení. Obdobně škola postupuje i v případě, shledá-li, že poskytovaná podpůrná opatření již nejsou potřebná.

(6) Shledá-li školské poradenské zařízení, že podpůrná opatření nejsou dostačující nebo nevedou k naplňování vzdělávacích možností a potřeb žáka, vydá doporučení stanovující jiná podpůrná opatření případně stejná podpůrná opatření vyššího stupně. Povinnost předchozího informovaného souhlasu podle odstavce 1 tím není dotčena.

HLAVA IV

ORGANIZACE VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ S PŘIZNANÝMI PODPŮRNÝMI OPATŘENÍMI

§ 17

Organizace vzdělávání žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními

(1) Ve třídě, oddělení nebo studijní skupině se může vzdělávat zpravidla nejvýše 5 žáků se speciálními vzdělávacími potřebami s přiznanými podpůrnými opatřeními druhého až pátého stupně, a to s přihlédnutím ke skladbě těchto podpůrných opatření a povaze speciálních vzdělávacích potřeb žáků.

(2) Počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami s přiznanými podpůrnými opatřeními druhého až pátého stupně nesmí přesáhnout jednu třetinu žáků ve třídě, oddělení nebo studijní skupině.

(3) Ve třídách, odděleních a studijních skupinách mohou vykonávat pedagogickou činnost souběžně nejvýše 4 pedagogičtí pracovníci.

(4) Omezení podle odstavců 1 a 2 se neuplatní u školy, které v jeho plnění brání plnění povinnosti přednostního přijetí žáka podle § 34 odst. 4 nebo § 36 odst. 7 zákona, a dále u střední školy, konzervatoře nebo vyšší odborné školy.

(5) Ve třídě, oddělení nebo ve studijní skupině, která není zřízena podle § 16 odst. 9 zákona, se mohou s přihlédnutím k rozsahu speciálních vzdělávacích potřeb žáků vzdělávat nejvýše 4 žáci uvedení v § 16 odst. 9 zákona. Omezení podle věty první se neuplatní u školy, které v jeho plnění brání plnění povinnosti přednostního přijetí žáka podle § 34 odst. 4 nebo § 36 odst. 7 zákona, a dále u střední školy, konzervatoře nebo vyšší odborné školy.

§ 18

Podpora organizace vzdělávání

(1) Pokud je ve třídě, oddělení nebo studijní skupině počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami s přiznaným podpůrným opatřením druhého až pátého stupně v souladu s § 17 odst. 4 vyšší než 5, lze pro jejich vzdělávání využít asistenta pedagoga nad rámec poskytovaných podpůrných opatření; omezení počtu žáků připadajících na asistenta pedagoga se neuplatní.

(2) Do počtu žáků podle odstavce 1 se nezapočítávají ti žáci se speciálními vzdělávacími potřebami, kterým je poskytováno podpůrné opatření spočívající ve využití asistenta pedagoga.

ČÁST TŘETÍ

ZVLÁŠTNÍ USTANOVENÍ O VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ UVEDENÝCH V § 16 Odst. 9 Zákona

§ 19

Pravidla vzdělávání žáků uvedených v § 16 odst. 9 zákona

(1) Vzdělávání žáků uvedených v § 16 odst. 9 zákona se přednostně uskutečňuje ve škole, třídě, oddělení nebo studijní skupině, která není zřízena podle § 16 odst. 9 zákona.

(2) Shledá-li školské poradenské zařízení, že vzhledem k povaze speciálních vzdělávacích potřeb žáka nebo k průběhu a výsledkům dosavadního poskytování podpůrných opatření by samotná podpůrná opatření ve škole, třídě, oddělení nebo studijní skupině, která není zřízena podle § 16 odst. 9 zákona, nepostačovala k naplňování vzdělávacích možností žáka a k uplatnění jeho práva na vzdělávání, doporučí školské poradenské zařízení žáka do školy, třídy, oddělení nebo studijní skupiny zřízené podle § 16 odst. 9 zákona.

(3) Školy, třídy, oddělení a studijní skupiny jsou zřizovány podle druhu znevýhodnění uvedeného v § 16 odst. 9 zákona; v odůvodněných případech se v nich mohou vzdělávat i žáci s jiným znevýhodněním uvedeným v § 16 odst. 9 zákona, přičemž jejich počet nesmí přesáhnout jednu čtvrtinu nejvyššího počtu žáků vzdělávajících se ve třídě, oddělení nebo studijní skupině podle § 25.

(4) Ve třídě mateřské nebo střední školy, oddělení konzervatoře nebo studijní skupině vyšší odborné školy se mohou žáci s různými znevýhodněními uvedenými v § 16 odst. 9 zákona vzdělávat bez omezení podle odstavce 3.

(5) Ve škole, třídě, oddělení nebo studijní skupině zřízené podle § 16 odst. 9 zákona pro žáky s mentálním postižením se nevzdělávají žáci bez mentálního postižení.

Zařazování žáků do školy, třídy, oddělení nebo studijní skupiny zřízené podle § 16 odst. 9 zákona

§ 20

(1) Žáka lze vzdělávat ve škole, třídě, oddělení nebo studijní skupině zřízené podle § 16 odst. 9 zákona pouze na základě žádosti zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka a doporučení školského poradenského zařízení, je-li to v souladu se zájmem žáka.

(2) Na doporučení podle odstavce 1 a postup školského poradenského zařízení při jeho vydání se použije § 11 odst. 3 až 5, § 12, 13 a 15 obdobně. Toto doporučení je platné po dobu v něm stanovenou, zpravidla nejvýše po dobu 2 let; v případě doporučení zařazení žáka do školy pro žáky s mentálním postižením u prvního doporučení nejdéle po dobu 1 roku a dále pak po dobu 2 let, nejedná-li se o žáka se středně těžkým nebo těžkým mentálním postižením.

(3) Doporučení obsahuje dále odůvodnění, ze kterého jsou zřejmé důvody pro doporučení vzdělávání ve škole, třídě, oddělení nebo studijní skupině zřízené podle § 16 odst. 9 zákona a naplnění podmínek stanovených v § 16 odst. 9 zákona.

§ 21

(1) Při podání žádosti podle § 20 odst. 1, nejpozději však do 7 dnů ode dne, kdy zletilý žák nebo zákonný zástupce žáka projeví zájem o tento způsob vzdělávání, je škola povinna informovat zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka o

- a) organizaci vzdělávání, rozdílech ve srovnání se stávajícím vzděláváním a souvisejících organizačních změnách,
- b) struktuře školního vzdělávacího programu a skladbě předmětů včetně předmětů speciálně pedagogické péče,
- c) možnostech školy zabezpečit poskytování podpůrných opatření doporučených pro vzdělávání žáka,

d) dopadech vzdělávání ve škole, třídě, oddělení nebo studijní skupině zřízené podle § 16 odst. 9 zákona na možnosti rozvoje vzdělávacího potenciálu žáka a

e) možnostech dalšího vzdělávání a profesního uplatnění.

(2) Přílohou žádosti podle odstavce 1 je

a) písemné vyhotovení poučení obsahující informace uvedené v odstavci 1 a podpis zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka stvrzující, že uvedeným informacím porozuměl, a

b) doporučení školského poradenského zařízení ke vzdělávání ve škole zřízené podle § 16 odst. 9 zákona.

§ 22

Převedení žáka do vzdělávacího programu základní školy speciální

(1) Na doporučení školského poradenského zařízení k převedení žáka do vzdělávacího programu základní školy speciální se použijí § 11 odst. 3 až 5, § 12, 13 a 15 obdobně. Toto doporučení je platné po dobu v něm stanovenou, nejdéle však po dobu 2 let.

(2) Je-li žákovi doporučeno vzdělávání podle vzdělávacího programu základní školy speciální, informuje školské poradenské zařízení zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka o rozdílech ve vzdělávacích programech a očekávaných výstupech vzdělávání a jejich dopadech na možnosti dalšího vzdělávání a profesního uplatnění.

(3) Před získáním písemného souhlasu podle § 49 odst. 2 zákona je škola povinna informovat zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka o

a) rozdílech ve vzdělávacích programech a očekávaných výsledcích vzdělávání a

b) dopadech převedení na možnosti dalšího vzdělávání a profesního uplatnění žáka.

(4) Informovaný souhlas zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka s převedením žáka do vzdělávacího programu základní školy speciální obsahuje písemné vyhotovení poučení s informacemi uvedenými v odstavci 3 a podpis zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka stvrzující, že uvedeným informacím porozuměl.

§ 23

Přezkoumání podmínek

(1) Školské poradenské zařízení vyhodnocuje, zda vzdělávání ve škole, třídě, oddělení nebo studijní skupině zřízené podle § 16 odst. 9 zákona nebo vzdělávání podle vzdělávacího programu základní školy speciální odpovídá speciálním vzdělávacím potřebám žáka. Vyhodnocení podle věty první se provádí nejpozději do 1 roku po zařazení nebo převedení žáka; další vyhodnocení se provádí zpravidla nejpozději do 2 let od předešlého vyhodnocení.

(2) V případě, že jde o doporučení k zařazení do třídy, oddělení nebo studijní skupiny zřízené pro žáky s mentálním postižením, se vyhodnocení podle odstavce 1 věty první provádí každoročně za použití principů dynamické diagnostiky, pokud se však nejedná o žáky se středně těžkým, těžkým nebo hlubokým mentálním postižením.

(3) Dojde-li k významné změně speciálních vzdělávacích potřeb žáka, přezkoumá školské poradenské zařízení jeho vzdělávání ve škole, třídě, oddělení nebo studijní skupině zřízené podle § 16 odst. 9 zákona nebo vzdělávání podle vzdělávacího programu základní školy speciální a případně doporučí úpravu vzdělávání žáka, zejména zařazení žáka do školy, třídy, oddělení nebo studijní skupiny, která není zřízena podle § 16 odst. 9 zákona, nebo převedení žáka do jiného vzdělávacího programu.

(4) Při zařazení žáka do školy, třídy, oddělení nebo studijní skupiny, která není zřízena podle § 16 odst. 9 zákona, zařadí ředitel školy žáka do ročníku, který odpovídá dosaženým znalostem a dovednostem žáka, s přihlédnutím k jeho věku.

§ 24

Organizace vzdělávání žáků uvedených v § 16 odst. 9 zákona

(1) V mateřské škole zřízené podle § 16 odst. 9 zákona je rozsah poskytování speciálně pedagogické péče nejvýše 3 hodiny denně.

(2) Žáci, kteří se vzdělávají v základní škole zřízené podle § 16 odst. 9 zákona nebo třídě základní školy zřízené podle § 16 odst. 9 zákona, mohou mít na prvním stupni nejvýše 5 vyučovacích hodin v dopoledním vyučování a 5 vyučovacích hodin v odpoledním vyučování; na druhém stupni nejvýše

6 vyučovacích hodin v dopoledním vyučování a 6 vyučovacích hodin v odpoledním vyučování.

(3) Ve třídách, odděleních a studijních skupinách zřízených podle § 16 odst. 9 zákona mohou být zařazeni žáci 2 i více ročníků, popřípadě i prvního a druhého stupně.

§ 25

Počty žáků

(1) Třída, oddělení a studijní skupina zřízená podle § 16 odst. 9 zákona má nejméně 6 a nejvíce 14 žáků s přihlédnutím k věku a speciálním vzdělávacím potřebám žáků. Pokud z doporučení školského poradenského zařízení vyplývá, že by počet žáků podle věty první nepostačoval k naplňování jejich vzdělávacích možností a k uplatnění jejich práva na vzdělávání, má třída, oddělení a studijní skupina nejméně 4 a nejvíce 6 žáků.

(2) Při odborném výcviku ve střední škole zřízené podle § 16 odst. 9 zákona se skupiny naplňují do počtu stanoveného jiným právním předpisem³⁾, v ostatních případech se skupina při praktickém vyučování naplňuje do počtu 6 žáků.

(3) Škola zřízená podle § 16 odst. 9 zákona má nejméně 10 žáků.

§ 26

Péče o bezpečnost a ochranu zdraví žáků

(1) V jedné skupině žáků uvedených v § 16 odst. 9 zákona při koupání a plaveckém výcviku připadají na 1 pedagogického pracovníka nejvýše 4 žáci; vyžaduje-li to zdravotní stav žáka, je možné s žáky konat plavecký výcvik individuálně.

(2) Lyžařský výcvik provádí 1 pedagogický pracovník s nejvýše 8 žáky uvedenými v § 16 odst. 9 zákona. U žáků slabozrakých a žáků s tělesným postižením připadá na 1 pedagogického pracovníka nejvýše 6 žáků, u žáků nevidomých na 1 pedagogického pracovníka připadá 1 žák.

(3) Přesahuje-li počet žáků při akci mimo místo, kde se uskutečňuje vzdělávání, počet žáků stanovený na příslušnou třídu nebo skupinu, zabezpečí ředitel školy dohled další zletilé osoby, která je svéprávná a je v pracovněprávním vztahu k právnické osobě, která vykonává činnost školy.

ČÁST ČTVRTÁ

VZDĚLÁVÁNÍ NADANÝCH ŽÁKŮ

§ 27

Nadaný a mimořádně nadaný žák

(1) Za nadaného žáka se pro účely této vyhlášky považuje především žák, který při adekvátní podpoře vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.

(2) Za mimořádně nadaného žáka se pro účely této vyhlášky považuje především žák, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.

(3) Zjišťování mimořádného nadání včetně vzdělávacích potřeb žáka provádí školské poradenské zařízení ve spolupráci se školou, která žáka vzdělává. Pokud se nadání žáka projevuje v oblastech pohybových, manuálních nebo uměleckých dovedností, vyjadřuje se školské poradenské zařízení zejména ke specifickým žakovy osobnosti, která mohou mít vliv na průběh jeho vzdělávání, a míru žakova nadání zhodnotí odborník v příslušném oboru, jehož odborný posudek žák nebo zákonný zástupce žáka školskému poradenskému zařízení poskytne.

(4) Pro nadané žáky může ředitel školy vytvářet skupiny, ve kterých se vzdělávají žáci stejných nebo různých ročníků školy v některých předmětech.

(5) Nadaným žákům lze v souladu s vývojem jejich školních dovedností rozšířit obsah vzdělávání nad rámec stanovený příslušným vzdělávacím programem nebo umožnit účast na výuce ve vyšším ročníku.

(6) Nadaní žáci se mohou se souhlasem ředitelů příslušných škol současně vzdělávat formou stáží v jiné škole stejného nebo jiného druhu.

Individuální vzdělávací plán mimořádně nadaného žáka

§ 28

(1) Vzdělávání mimořádně nadaného žáka se může uskutečňovat podle individuálního vzdělávacího plánu, který vychází ze školního vzdělávacího

programu příslušné školy, závěrů psychologického a speciálně pedagogického vyšetření a vyjádření zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka.

(2) Individuální vzdělávací plán je závazným dokumentem pro zajištění vzdělávacích potřeb mimořádně nadaného žáka a je součástí dokumentace žáka ve školní matrice.

(3) Individuální vzdělávací plán obsahuje

- a) závěry doporučení školského poradenského zařízení,
- b) závěry psychologického a speciálně pedagogického vyšetření a pedagogické diagnostiky, které blíže popisují oblast, typ a rozsah nadání a vzdělávací potřeby mimořádně nadaného žáka, případně vyjádření registrujícího praktického lékaře pro děti a dorost,
- c) údaje o způsobu poskytování individuální pedagogické, speciálně pedagogické nebo psychologické péče mimořádně nadanému žákovi,
- d) vzdělávací model pro mimořádně nadaného žáka, údaje o potřebě úprav v obsahu vzdělávání žáka, časové a obsahové rozvržení učiva, volbu pedagogických postupů, způsob zadávání a plnění úkolů, způsob hodnocení, úpravu zkoušek,
- e) seznam doporučených učebních pomůcek, učebnic a materiálů,
- f) určení pedagogického pracovníka školského poradenského zařízení, se kterým bude škola spolupracovat při zajišťování péče o mimořádně nadaného žáka,
- g) personální zajištění úprav a průběhu vzdělávání mimořádně nadaného žáka a
- h) určení pedagogického pracovníka školy pro sledování průběhu vzdělávání mimořádně nadaného žáka a pro zajištění spolupráce se školským poradenským zařízením.

(4) Individuální vzdělávací plán je zpracován bez zbytečného odkladu po zahájení vzdělávání mimořádně nadaného žáka ve škole, nejpozději však do 1 měsíce ode dne, kdy škola obdržela doporučení. Individuální vzdělávací plán může být doplňován a upravován v průběhu školního roku.

(5) Zpracování a provádění individuálního vzdělávacího plánu zajišťuje ředitel školy. Individuální vzdělávací plán se zpracovává ve spolupráci se

školským poradenským zařízením, případně školským zařízením, a žákem a dále zákonným zástupcem žáka, není-li žák zletilý.

§ 29

(1) Škola seznámí s individuálním vzdělávacím plánem všechny vyučující žáka a současně žáka a zákonného zástupce žáka, není-li žák zletilý, který tuto skutečnost potvrdí svým podpisem. Poskytování vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu lze pouze na základě písemného informovaného souhlasu zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka.

(2) Školské poradenské zařízení ve spolupráci se školou sleduje a nejméně jednou ročně vyhodnocuje naplňování individuálního vzdělávacího plánu a poskytuje žákovi, zákonnému zástupci žáka a škole poradenskou podporu. V případě nedodržování opatření uvedených v individuálním vzdělávacím plánu informuje o této skutečnosti ředitele školy.

(3) Pro změny v individuálním vzdělávacím plánu se použijí obdobně ustanovení týkající se zpracování individuálního vzdělávacího plánu, seznámení s ním, poskytování vzdělávání podle něho a vyhodnocování jeho naplňování.

(4) Vzor individuálního vzdělávacího plánu je uveden v příloze č. 2 k této vyhlášce.

Přeřazení do vyššího ročníku

§ 30

(1) Ředitel školy může přeřadit mimořádně nadaného žáka do vyššího ročníku bez absolvování předchozího ročníku na základě zkoušek vykonaných před komisí, kterou jmenuje ředitel školy.

(2) Komise je nejméně tříčlenná a tvoří ji vždy

- a) předseda, kterým je zpravidla ředitel školy nebo jím pověřený učitel,
- b) zkoušející učitel, kterým je vyučující předmětu dané vzdělávací oblasti; v prvním až pátém ročníku základního vzdělávání vyučující daného ročníku, a
- c) přísedící učitel, kterým je vyučující předmětu dané vzdělávací oblasti.

(3) Termín konání zkoušky stanoví ředitel školy v dohodě se zletilým žákem nebo zákonným zástupcem žáka. Není-li možné žáka ze závažných

důvodů ve stanoveném termínu přezkoušet, stanoví ředitel školy náhradní termín zkoušky.

(4) Žák může v 1 dni skládat jen 1 zkoušku.

§ 31

(1) Ředitel školy stanoví obsah, formu a časové rozložení zkoušky podle § 30 odst. 1 s ohledem na věk žáka. Zkouška ověřuje vědomosti a dovednosti umožňující žákovi plynulý přechod do vyššího ročníku a je zaměřena na jednotlivý předmět nebo vzdělávací oblast.

(2) Výsledek zkoušky určí komise hlasováním. V případě rovnosti hlasů rozhodne hlas předsedy.

(3) O zkoušce se pořizuje protokol, který je součástí dokumentace žáka ve školní matrice.

(4) Ředitel školy sdělí výsledek zkoušky prokazatelným způsobem zletilému žákovi nebo zákonnému zástupci žáka.

(5) Za neabsolvovaný ročník nebude žákovi vydáno vysvědčení. V následujících vysvědčeních se na zadní straně uvede, které ročníky žák neabsolvoval.

ČÁST PÁTÁ

PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

§ 32

Přechodná ustanovení

(1) Školy poskytují podpůrná a vyrovnávací opatření podle vyhlášky č. 73/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů, do doby zahájení poskytování podpůrných opatření podle této vyhlášky, nejdéle však po dobu 2 let ode dne nabytí účinnosti této vyhlášky.

(2) Doporučení zařazení žáka se zdravotním postižením do školy, třídy, oddělení nebo studijní skupiny zřízené pro žáky se zdravotním postižením vydané přede dnem nabytí účinnosti této vyhlášky se považuje za doporučení zařazení žáka do školy zřízené podle § 16 odst. 9 zákona, a to po dobu odpovídající účelu doporučení, nejdéle však po dobu 2 let ode dne nabytí účinnosti této vyhlášky.

§ 33

Zrušovací ustanovení

Zrušuje se:

1. Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.

2. Vyhláška č. 147/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.

3. Čl. II vyhlášky č. 103/2014 Sb., kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění vyhlášky č. 116/2011 Sb., a vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění vyhlášky č. 147/2011 Sb.

Přechodná ustanovení zavedena vyhláškou č. 270/2017 Sb. Čl. II

1. Poskytování podpůrných opatření poskytovaných na základě doporučení vydaného přede dnem nabytí účinnosti této vyhlášky a jejich normovaná finanční náročnost se řídí dosavadními právními předpisy.

2. V případě žádosti o poskytnutí poradenské pomoci podané před 1. září 2017 se lhůta pro vydání zprávy a doporučení řídí právními předpisy účinnými v době od 1. září 2017 do 31. srpna 2018. Žádosti o poskytnutí poradenské pomoci podané v období od 1. září 2017 do 31. srpna 2018 se řídí právními předpisy účinnými v době od 1. září 2017 do 31. srpna 2018.

§ 34

Účinnost

Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem 1. září 2016.

Příloha č. 3: Dotazník s otevřenými otázkami - vzor

ÚČELEM TOHOTO DOTAZNÍKU JE ZJISTIT NÁZORY UČITELŮ PRACUJÍCÍCH NA ZŠ PRÁČSKÁ. JAK SE DOTÝKÁ NOVELA ŠKOLSKÉHO ZÁKONA Č. 82/2015 Sb., §16, ODS. 9. JEJICH PRÁCE?

Dotazník s otevřenými otázkami je podkladem pro bakalářskou práci. Dotazník je anonymní a výsledky dotazníku budou uvedeny pouze v bakalářské práci.

Na úvod se Vás zeptám na pár otázek o ZŠ Práčská, ve které pracujete.

1. Jak byste několika slovy popsali školu, v které pracujete?
2. Jaké jsou klady (výhody) ZŠ Práčská?
3. S jakými problémy (negativy) se ve škole nejčastěji setkáváte?

Nyní se budeme věnovat zhodnocení novely školského zákona.

4. Jak celkově hodnotíte novelu školského zákona?
5. Jaké nejdůležitější změny podle Vás novela školského zákona přinesla?
6. Jaké problémy novela školského zákona způsobuje?
7. Jaké zlepšení způsobuje novela školského zákona?

Nyní se konkrétně budeme zabývat §16, odst. 9.

8. Jak vnímáte vyhlášku, která upravuje pravidla vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami uvedených v §16, odst. Jaké změny díky ní nastaly?
9. Co to pro Vás konkrétně znamená?
10. Přináší s sebou zavedení vyhlášky nějaké obavy? Pokud ano, tak jaké?
11. Jak vidíte budoucnost Vaší pracovní pozice?
12. Jak vidíte budoucnost Vaší školy?
13. Kdybyste měli možnost upravit platný školský zákon, jaké změny byste volili?

Děkuji za vyplnění dotazníku.

Jana Gregarová

Příloha č. 4: *Polostrukturované rozhovory – dotazníky – přepis*

RESPONDENT – A:

1. otázka: *Jak byste několika slovy popsali školu, v které pracujete?*

Základní škola Práčská poskytuje vzdělání žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. Škola je rodinného typu, má kapacitu 90 žáků. V současné době má 7 tříd (některé ročníky jsou spojené). Škola má stabilizovaný pedagogický sbor.

2. otázka: *Jaké jsou klady (výhody) ZŠ Práčská?*

Malý počet žáků, rodinné prostředí, všichni se vzájemně znají.

3. otázka: *S jakými problémy se ve škole nejčastěji setkáváte?*

Nezájem rodičů o své děti.

4. otázka: *Jak celkově hodnotíte novelu školského zákona?*

Negativně. Počet novel se neustále navyšuje – chaos.

5. otázka: *Jaké nejdůležitější změny podle Vás novela školského zákona přinesla?*

Předškolní vzdělávání – dopad na přípravnou třídu, kde mohou být pouze žáci s odkladem školní docházky.

Inkluze – nedokonale připraveno personálně i finančně.

6. otázka: *Jaké problémy novela školského zákona způsobuje?*

Nevhodné vřazování a vzdělávání dětí.

7. otázka: *Jaké zlepšení způsobuje novela školského zákona?*

Nic.

8. otázka: *Jak vnímáte vyhlášku, která upravuje pravidla vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami uvedených v §16, odst. 9. Jaké změny díky ní nastaly?*

V roce 2017 další novelizace (původní verze obsahovala odborné chyby a nepřesnosti).

9. otázka: *Co to pro Vás konkrétně znamená?*

Navyšování administrativy. Omezení možnosti přidělování asistentů pedagoga na speciálních školách. MŠMT v září 2017 odmítlo financovat as.ped. ze státního rozpočtu, tuto povinnost převedly na zřizovatele škol.

Na škole je v současné době 30 žáků s IVP . Pro každého žáka, který má doporučen IVP ze strany ŠPZ, musí být sestaven vyučujícím individuální vzdělávací plán.

10. otázka: *Přináší s sebou zavedení vyhlášky nějaké obavy? Pokud ano, tak jaké?*

Udržení existence škol našeho typu. Potíže se zaváděním a zaplňováním tzv. jednodruhových tříd.

11. otázka: *Jak vidíte budoucnost Vaší pracovní pozice?*

bez odpovědi

12. otázka: *Jak vidíte budoucnost Vaší školy?*

Speciální pedagogika byla v naší republice vypracovaná a propracovaná velice kvalitně. Doufáme, že se podaří zamezit likvidaci našich škol a že bude brán ohled na potřeby dětí.

13. otázka: *Kdybyste měli možnost upravit platný školský zákon, jaké změny byste volili?*

Inkluze není vhodná pro všechny děti. Před novelou školského zákona bylo možné integrovat postižené děti na přání rodičů a doporučení poradenských zařízení.

RESPONDENT – B:

1. otázka: *Jak byste několika slovy popsali školu, v které pracujete?*
tradiční, rodinného typu, přívětivé klima
2. otázka: *Jaké jsou klady (výhody) ZŠ Práčská?*
kvalifikovaný pedagogický sbor s dlouholetými zkušenostmi, klidná lokalita umístění v blízkosti zeleně (přírody), přesto dobře dostupná MHD
3. otázka: *S jakými problémy se ve škole nejčastěji setkáváte?*
nepřipravenost pedagogů a obtížná schopnost přizpůsobení se novým změnám
4. otázka: *Jak celkově hodnotíte novelu školského zákona?*
dobrý úmysl; příliš násilně zaváděný do nepřipraveného prostředí s následky destrukce velmi dobře propracovaného a zavedeného systému speciálního školství
5. otázka: *Jaké nejdůležitější změny podle Vás novela školského zákona přinesla?*
zavádění velkých změn ve vzdělávacím systému do nepřipraveného prostředí (materiálně, kvalifikačně, veřejné mínění)
6. otázka: *Jaké problémy novela školského zákona způsobuje?*
nepřipravenost pedagogů většinových ZŠ i pedagogů ZŠ pro žáky se SVP; nepřipravenost škol vybavením a počtem ped. personálu; snížení efektivity výchovného a vzdělávacího procesu vzhledem k celkovému poklesu průměrné výkonnosti úrovně žáků
7. otázka: *Jaké zlepšení způsobuje novela školského zákona?*
v ojedinělých případech širší možnost volby vzdělávání pro žáky se SVP
8. otázka: *Jak vnímáte vyhlášku, která upravuje pravidla vzdělávání dětí,*

žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami uvedených v §16, odst. 9. Jaké změny díky ní nastaly?

Obdobné jako odpověď č.6 + jednostranné hodnocení žáků při vyšetření v ŠPZ, postrádám větší důvěru v názor pedagoga, který s žákem pracuje dlouhodobě. v naší škole máme několik žáků, kteří jsou podle zkušeností vyučujících nevhodně zařazeni do výukových programů (žák velmi schopný je vřazen do výukového programu LMP, opačným případem je několik jedinců, kteří se musejí vzdělávat v programu pro ZŠ hlavního proudu, ale jejich možnosti kladou odpor). Na názor rodiče ani pedagoga se při diagnostice žáka nebere zřetel. Dále zhodnocení celkových podmínek a možného potenciálu žáků a v konečném důsledku častokrát i přihlídnutí k názoru rodičů. Dle mého názoru žáka nepředurčuje pouze měřitelná kapacita IQ.

9. otázka: Co to pro Vás konkrétně znamená?

diametrálně odlišné vzdělávání (jako kdyby vysokoškolský pedagog po dlouholeté zkušenosti začal vzdělávat středoškoláky); jistě podobné změny pociťovali a pociťují pedagogové ZŠ při početném odlivu žáků na víceletá gymnázia (snížování úrovně a výkonu absolventů)

10. otázka: Přináší s sebou zavedení vyhlášky nějaké obavy? Pokud ano, tak jaké?

celkové snížení výkonnostní úrovně vzdělávání

11. otázka: Jak vidíte budoucnost Vaší pracovní pozice?

konstantní

12. otázka: Jak vidíte budoucnost Vaší školy?

Za předpokladu schopnosti vybojovat a obhájit výhody školy rodinného typu v porovnání s konkurenceschopnými velkými školami a za předpokladu vůle se přizpůsobit nově vzniklým podmínkám naše škola budoucnost má.

13. otázka: Kdybyste měli možnost upravit platný školský zákon, jaké změny byste volili?

nedokáží rozvést

RESPONDENT – C:

1. otázka: *Jak byste několika slovy popsali školu, v které pracujete?*

ZŠ pro děti se speciálními potřebami má kapacitu 90 žáků. V posledních letech se pohybuje obsazenost kolem 60 žáků + v průměru 11 žáků v přípravné třídě. Pedag. sbor je ustálený. Primárně zřízena pro žáky s LMP a soc. problémy.

2. otázka: *Jaké jsou klady (výhody) ZŠ Práčská?*

Vytváří ideální podmínky pro vzdělávání pomocí nově vytvořeného RVP, s kterým škola pracuje. Minimalizuje neúspěchy žáků. Pěkné, klidné okolí školy. Individuální přístup, vstřícné prostředí.

3. otázka: *S jakými problémy se ve škole nejčastěji setkáváte?*

Nedostatek finančních prostředků na modernizaci vybavení. Nezájem rodičů o dítě. Nevstřícnost rodičů, administrativa.

4. otázka: *Jak celkově hodnotíte novelu školského zákona?*

Nedostatečná příprava na změny. Nepropracovanost. Velké množství novel. Špatné finanční zajištění podpůrných prostředků. Je pouze na Magistrátu, zda najde finanční rezervy ve svém rozpočtu, nebo upřednostní financování asistentů pedagoga, na úkor něčeho jiného. Což samozřejmě drží zaměstnance ZŠ v nejistotě, zda bude mot Magistrát tyto finanční prostředky i nadále.

5. otázka: *Jaké nejdůležitější změny podle Vás novela školského zákona přinesla?*

Jasnější konkrétnější výstupy z diagnostiky – kódování. Nové sestavování tříd. Více administrativy.

6. otázka: *Jaké problémy novela školského zákona způsobuje?*

Organizační, administrativní obtíže. Těžké sestavování jednodruhových tříd vede k likvidaci malých škol.

7. otázka: *Jaké zlepšení způsobuje novela školského zákona?*

Zprávy z PPP, SPC – jasná diagnostika dítěte s doporučením, jak se s ním má pracovat.

8. otázka: *Jak vnímáte vyhlášku, která upravuje pravidla vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami uvedených v §16, odst. 9. Jaké změny díky ní nastaly?*

Nepřesnosti, úpravy novelizace způsobují zmatky a nedorozumění. Chaos.

9. otázka: *Co to pro Vás konkrétně znamená?*

Administrativa. Omezení možnosti přidělování asistentů pedagoga na speciálních školách. MŠMT v září 2017 odmítlo financovat as. ped. ze státního rozpočtu, tuto povinnost převedly na zřizovatele škol. Je na zřizovatelích, zda najdou dostatek finančních prostředků. Ostatní podpůrná opatření si musí hradit škola sama ze svých rezerv. Registrují se veškeré změny týkající se žáků - zapisují do matriky: aplikace OP, vyšetření, diagnóza, AP záznam činností, formuláře pro Magistrát.

10. otázka: *Přináší s sebou zavedení vyhlášky nějaké obavy? Pokud ano, tak jaké?*

Potíže při naplnění jednodruhových tříd. Třída LMP musí mít pouze žáky s tímto postižením. Třída širokého vzdělávacího proudu může mít ¼ dětí s jiným postižením. Třídy musí mít v rozmezí 6-14 žáků. U malých škol, je tento model sestavení tříd likvidační.

11. otázka: *Jak vidíte budoucnost Vaší pracovní pozice?*

Pozitivně. Speciální pedagogové budou stále žádaní, jelikož děti s výchovnými i speciálními problémy přibývá.

12. otázka: *Jak vidíte budoucnost Vaší školy?*

Pozitivně. Malé školy našeho typu budou stále více vyhledávané.

13. otázka: *Kdybyste měli možnost upravit platný školský zákon, jaké změny byste volili?*

Brát ohled i na přání rodiče, kde chce, aby se jeho dítě vzdělávalo.

RESPONDENT – D:

1. otázka: *Jak byste několika slovy popsali školu, v které pracujete?*
Pomáhající instituce pro žáky s handicapem. Malotřídky. ŠVP upravený pro potřeby žáků.
2. otázka: *Jaké jsou klady (výhody) ZŠ Práčská?*
Individuální přístup k žákům. Tým zkušených pedagogů. Kreativní přístup k výuce.
3. otázka: *S jakými problémy se ve škole nejčastěji setkáváte?*
Žáci si přinášejí ze svého primárního prostředí sociálně patologické návyky. Složitá legislativa.
4. otázka: *Jak celkově hodnotíte novelu školského zákona?*
Nedotažená a v nesouladu se zájmy žáků a rodičů. Nedostatečně finančně zajištěna.
5. otázka: *Jaké nejdůležitější změny podle Vás novela školského zákona přinesla?*
Zvýšení administrativy.
6. otázka: *Jaké problémy novela školského zákona způsobuje?*
Zařazování žáků do speciálních škol. Rozdělení žáků do tříd. Administrativa.
7. otázka: *Jaké zlepšení způsobuje novela školského zákona?*
Žádné.
8. otázka: *Jak vnímáte vyhlášku, která upravuje pravidla vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami uvedených v §16, odst. 9. Jaké změny díky ní nastaly?*
Změny k horšímu, chybí finanční zajištění.
9. otázka: *Co to pro Vás konkrétně znamená?*

Zvýšení administrativy. Třídní učitelé mají povinnost psát posudek na každého žáka s IVP, který se chystá na vyšetření do ŠPZ.

10. otázka: *Přináší s sebou zavedení vyhlášky nějaké obavy? Pokud ano, tak jaké?*

Ve speciálním školství dochází k odlivu dětí, které by ale v těchto institucích měli být vzdělávány.

11. otázka: *Jak vidíte budoucnost Vaší pracovní pozice?*

Pozitivně.

12. otázka: *Jak vidíte budoucnost Vaší školy?*

Ve školství – speciálním – má své místo. Žáci díky této škole ukončí školní docházku bez traumat.

13. otázka: *Kdybyste měli možnost upravit platný školský zákon, jaké změny byste volili?*

Je toho hodně, celé přepracovat. Prostě jiná koncepce. Posílení institutu speciálního školství.

RESPONDENT – E:

1. otázka: *Jak byste několik slovy popsali školu, v které pracujete?*

Je to škola s menším počtem tříd a zároveň menším počtem učitelů a pedagogických pracovníků. Všichni se vzájemně řadu let známe a celkem dlouho zde většina pracuje. Velmi nízká fluktuace.

2. otázka: *Jaké jsou klady (výhody) ZŠ Práčská?*

Dobrá dostupnost; blízká příroda (přehrada Hostivař, sady a okolí Košíku, Hamr); přátelský kolektiv.

3. otázka: *S jakými problémy se ve škole nejčastěji setkáváte?*

Výchovné problémy některých žáků; menší možnost výukových pomůcek; zastaralá úroveň počítačové učebny; malá možnost využívání počítače pro všechny učitele.

4. otázka: *Jak celkově hodnotíte novelu školského zákona?*

Novela udělaná z důvodu chtít udělat změnu. Vůbec se nehodnotilo, jaká úroveň školství dříve byla, jak se od nás jezdívali učit zahraniční pedagogové a jak jsme vše měli rozpracované pro jednotlivé druhy postižení.

5. otázka: *Jaké nejdůležitější změny podle Vás novela školského zákona přinesla?*

Podle mne nejhorším rozhodnutím bylo, že si každá škola musela udělat své rámcové vzdělávací plány a nebylo postupováno jako dříve plošně – celá republika stejně. Tak se tak stává, že některá témata zcela vypadla, dítě se ho po přestěhování učí ještě jednou, nebo třeba vůbec.

6. otázka: *Jaké problémy novela školského zákona způsobuje?*

Záleží asi hlavně na přístupu každého učitele. Ten, který problém bude chtít vidět, tak ho uvidí. Ten, který ne, tak se nad tím povznese a zvolí takový přístup, který bude nejvhodnější pro dítě. V případě škol s malým počtem žáků není možné vytvořit jednotlivé třídy, jedinou možností je sloučení více ročníků.

7. otázka: *Jaké zlepšení způsobuje novela školského zákona?*

Na tuto otázku nemohu jednoznačně odpovědět. Z učitelů se spíše stávají administrativní pracovníci, kteří neustále vyplňují nějaké tabulky, to samé platí i pro ředitele škol. A tak místo abychom všechnu energii dávali do dětí, tak ji spíše plýtváme na různé formuláře.

8. otázka: *Jak vnímáte vyhlášku, která upravuje pravidla vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami uvedených v §16, odst. 9. Jaké změny díky ní nastaly?*

Připadá mi, že je celková tendence radikálně a oficiálně snížit počet dětí s mentálním postižením. Tvářit se, že je jich v populaci daleko méně, že vlastně není ani moc potřeba s nimi dál počítat. Tím dochází k tomu, že opravdu rapidně klesá úroveň vzdělanosti populace celkově. Ukazují to zcela jednoznačně srovnávací testy. Dítě s LMP zařazené v běžné třídě je často

odsouzené sedět někde vzadu, nerušit, případně pracovat s asistentem – v tom nejlepším případě.

9. otázka: *Co to pro Vás konkrétně znamená?*

Ve školství a naší škole letos dovrším 30 let. Myslím si, že dál budu pracovat podle svého největšího svědomí a vědomí. Abych děti co nejvíce naučila, aby je škola bavila, aby tam chodily rády a cítily se spokojeně.

10. otázka: *Přináší s sebou zavedení vyhlášky nějaké obavy? Pokud ano, tak jaké?*

Připadá mi, že vyhláška přináší tlak na psychology v SPC, PPP, ředitele, učitele a ostatní pedagogické pracovníky. Jak už jsem psala více administrativy, vícero výkladů a ne vždy jednoznačného pochopení.

11. otázka: *Jak vidíte budoucnost Vaší pracovní pozice?*

Učitelé byli vždy potřeba a budou a tak se o sebe nebojím.

12. otázka: *Jak vidíte budoucnost Vaší školy?*

Velice pozitivně. Děti s různými druhy postižení bude stále dost, budou vyžadovat speciální péči a my jim budeme pomáhat.

13. otázka: *Kdybyste měli možnost upravit platný školský zákon, jaké změny byste volili?*

Odstranila bych přísné škatulkování a někdy obtížnost zařazení (např. autistů, dětí s ADHD – dětí spíše nevychovaných, než s diagnostikou), ubrala papírování a administrativu a spíše prosazovala staré známé ŠKOLA HROU s cílem jednoznačně důraz na socializaci, tj. co nejlepší začlenění dětí do společnosti, umět si poradit v životě a snažit se řídit lidským rozumem.